

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. gruodžio 5 d.
(OR. en)

16338/23

Tarpinstitucinė byla:
2023/0435(COD)

CONSOM 460
MI 1082
COMPET 1224
TOUR 44
TRANS 570
IA 344
CODEC 2379

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. lapkričio 30 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 905 final
Dalykas:	Pasiūlymas EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA kuria siekiant užtikrinti veiksmingesnę keliautojų apsaugą ir supaprastinti bei aiškiau išdėstyti tam tikrus Direktyvos aspektus iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2015/2302

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 905 final.

Pridedama: COM(2023) 905 final

Briuselis, 2023 11 29
COM(2023) 905 final

2023/0435 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

kuria siekiant užtikrinti veiksmingesnę keliautojų apsaugą ir supaprastinti bei aiškiau išdėstyti tam tikrus Direktyvos aspektus iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2015/2302

(Tekstas svarbus EEE)

{SEC(2023) 540 final} - {SWD(2023) 905 final} - {SWD(2023) 906 final} -
{SWD(2023) 907 final} - {SWD(2023) 908 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Turizmas atlieka svarbų vaidmenį pasaulio ekonomikoje – jis tiesiogiai ir netiesiogiai sudaro daugiau kaip 10 proc. pasaulinio bendrojo vidaus produkto. Dėl didėjančių pajamų, mažėjančių su kelionėmis susijusių išlaidų ir didėjančios prieinamos turizmo veiklos įvairovės turistų skaičius pasaulyje išaugo nuo 680 mln. 2000 m. iki daugiau kaip 1,5 mlrd. 2019 m. Europos Sąjunga yra turistų lankomiausia vieta pasaulyje, į ją 2022 m. atvyko maždaug du trečdaliai visų tarptautinių turistų. Turizmo pramonė atlieka svarbų vaidmenį ES ekonomikoje: 2020 m. šiame sektoriuje dirbo apie 2,3 mln. turizmo verslo subjektų ir 10,9 mln. žmonių¹.

Europos vartotojai įvairiais būdais užsisako kelionės paslaugas tai pačiai kelionei ar atostogoms. Pavyzdžiui, jie gali atlikti atskirus transporto ir (arba) apgyvendinimo užsakymus tiesiogiai su skirtingais paslaugų teikėjais arba per tarpininkus. Jie gali pirkti internetu, ne internetu, iš anksto parengtus ar individualizuotus paketus, apimančius įvairių rūšių kelionės paslaugas. Kelionės paslaugų paketus gali siūlyti kelionių agentūros, vežėjai ir kiti rinkos dalyviai.

Priimant Direktyvą (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių (toliau – Direktyva arba KPPD)² buvo modernizuota kelionės paslaugų paketų teisinė sistema, kad būtų atsižvelgta į rinkos ir technologijų pokyčius. Ja buvo siekiama aprėpti naujus kelionių paslaugų užsakymo būdus, įskaitant specialiai pritaikytus kelionės paslaugų derinius, kuriems netaikoma Direktyva 90/314/EEB³ arba kurie buvo teisiškai pilkojoje srityje, ir buvo įvairiais būdais sustiprintos kelionės paslaugų paketus turinčių keliautojų teisės. Direktyva taip pat buvo siekiama užtikrinti sąžiningesnę kelionių paslaugų paketų rinkoje veikiančių įvairių tipų kelionių verslo subjektų konkurenciją.

Dėl COVID-19 pandemijos protrūkio buvo masiškai atšaukti atostogų paketai, o per tam tikrą laikotarpį naujų užsakymų nebuvo atlikta. Dėl su tuo susijusių kelionės paslaugų paketų organizatoriams kylančių likvidumo problemų daugelis keliautojų negavo kompensacijų arba jas gavo tik gerokai vėliau nei per 14 dienų, kaip reikalaujama direktyvoje. 2020 m. gegužės mėn. Rekomendacijoje 2020/648 (toliau – 2020 m. rekomendacija)⁴ Komisija nustatė savanoriško čekių naudojimo principus ir būdus, kaip padaryti juos patrauklesnius keliautojams, be kita ko, apsaugant juos nuo organizatoriaus nemokumo. Rekomendacija valstybėse narėse įgyvendinama nevienodai. Kelios valstybės narės priėmė nuo direktyvos nukrypstančius teisės aktus, kuriais pratęsimi pinigų grąžinimo laikotarpiai arba nustatoma,

¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_industries_-_economic_analysis

² 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB (OL L 326, 2015 12 11, p. 1). Visos nuorodos į konkrečius direktyvos straipsnius yra nuorodos į 2015 m. direktyvą.

³ 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų (OL L 158, 1990 6 23, p. 59).

⁴ 2020 m. gegužės 13 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2020/648 dėl čekių, kurie keleiviams ir keliautojams siūlomi kaip alternatyvi kompensacija už kelionių paslaugų paketus ir transporto paslaugas, atšauktus dėl COVID-19 pandemijos (OL L 151, 2020 5 14, p. 10).

kad keliautojams čekiai yra privalomi, todėl Komisija pradėjo pažeidimo tyrimo procedūras prieš 11 valstybių narių.

2021 m. vasario 26 d. paskelbtoje Komisijos ataskaitoje (toliau – KPPD taikymo ataskaita)⁵ apžvelgiama, kaip valstybės narės perkėlė direktyvą į nacionalinę teisę ir kaip ji taikoma nuo 2018 m. liepos mėn. Joje atkreipiamas dėmesys į keletą iššūkių, įskaitant problemas, kilusias dėl 2019 m. įmonės „Thomas Cook“ bankroto ir COVID-19 pandemijos. Ataskaitoje pabrėžiami Direktyvos taikymo sunkumai apima nuostatų dėl susijusių kelionės paslaugų rinkinių sudėtingumą ir neapibrėžtumą, sunkumus grąžinant pinigus ir užtikrinant veiksmingą apsaugą nuo nemokumo didelės krizės atveju, t. y., be kita ko, čekių reglamentavimo taisyklių nebuvimą ir netikrumą dėl nemokumo atveju taikytinos apsaugos aprėpties.

Europos Audito Rūmai (toliau – Audito Rūmai) paskelbė specialiąją ataskaitą dėl oro transporto keleivių teisių COVID-19 pandemijos metu⁶. Savo rekomendacijose Audito Rūmai paprašė Komisijos išnagrinėti, kaip, galbūt keičiant teisės aktus, būtų galima sustiprinti oro transporto keleivių ir keliautojų teises, be kita ko, krizės atveju, siekiant spręsti kompensacijų už atšauktas keliones ir operatorių nemokumo klausimą.

2022 m. kovo 22 d. nuomonėje Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma nustatė penkias direktyvos nulemtas problemas ir pateikė pasiūlymų šiuo klausimu⁷.

Direktyvos vertinimas ir peržiūra paminėti 2020 m. lapkričio 13 d. Naujojoje vartotojų darbotvarkėje⁸. Komisija paskelbė, kad iki 2022 m. ji atliks gilesnę analizę, „ar dabartinė kelionės paslaugų paketų reglamentavimo sistema, įskaitant apsaugą nuo nemokumo, tebegali visiškai užtikrinti patikimą ir išsamią vartotojų apsaugą bet kuriuo metu, atsižvelgiant ir į keleivių teisių srities pokyčius“.

Bendrasis direktyvos peržiūros tikslas – bet kuriuo metu, be kita ko, didelės krizės atveju, sustiprinti vartotojų apsaugos lygį, kartu gerinant vidaus rinkos veikimą kelionės paslaugų paketų sektoriuje. Tai atitinka pirminius direktyvos tikslus. Apskritai direktyvoje nustatytos patikimos kelionės paslaugų paketų reglamentavimo taisyklės ir ji davė didelės naudos vartotojų apsaugos ir vidaus rinkos veikimo požiūriu. Vis dėlto vertinimas parodė, kad taikant direktyvą tik iš dalies veiksmingai pavyksta pasiekti jos tikslų ir patenkinti vartotojų bei prekiautojų poreikius ir kad yra galimybių direktyvą patobulinti ir supaprastinti. Atliekant vertinimą nustatyti trūkumai, susiję su spragomis, teisiniu netikrumu ir pernelyg dideliu sudėtingumu, dėl kurių reikia imtis tikslinių veiksmų. Todėl minėtų trūkumų šalinimas, pavyzdžiui, pakeičiant kai kurias apibrėžtis ir įtraukiant nuostatas dėl išankstinių mokėjimų ir čekių, o kartu nurodant tam tikrus elementus, susijusius su paketų atšaukimu dėl neišvengiamų bei ypatingų aplinkybių ir su apsauga nemokumo atveju, bus naudingas rengiantis būsimoms krizėms ir taikant direktyvą įprastu metu.

⁵ Ataskaita dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių taikymo, COM(2021) 90 *final*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=COM%3A2021%3A90%3AFIN>.

⁶ Specialioji ataskaita 15/2021: „Oro transporto keleivių teisės COVID-19 pandemijos metu: nepaisant Komisijos pastangų, pagrindinės teisės nėra apsaugomos“, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_15/SR_passenger-rights_covid_LT.pdf.

⁷ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f/adopted-opinions_lt#adoptedopinions2022

⁸ COM/2020/696 *final*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52020DC0696>.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Direktyva patenka į Reglamento dėl bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje (toliau – BVAS reglamentas) ir Atstovaujamųjų ieškinių direktyvos (toliau – AID) taikymo sritį, – šiais teisės aktais prisidedama prie veiksmingo direktyvos vykdymo užtikrinimo. BVAS reglamente numatyti bendri vykdymo užtikrinimo veiksmai prieš reikalavimų nesilaikančius prekiautojus. AID taikoma nuo 2023 m. birželio mėn., ja padidinamas keliautojų ir vartotojų kolektyvinių interesų apsaugos lygis tiek nacionaliniu, tiek tarpvalstybiniu lygmeniu, pavyzdžiui, kreipiantis dėl teismo draudimų ir teisių gynimo priemonių.

- **Derėjimas su kitomis ES politikos sritimis**

1990 m. priėmus pirmąją Kelionės paslaugų paketų direktyvą, ES lygmeniu buvo priimti penki reglamentai dėl įvairių rūšių transporto keleivių teisių. Pavyzdžiui, Reglamente (EB) Nr. 261/2004 (toliau – Oro transporto keleivių teisių reglamentas) nustatytos oro transporto keleivių teisės, susijusios su skrydžių atšaukimu, atsisakymu vežti arba vėlavimu. Tas reglamentas papildė Kelionės paslaugų paketų direktyvą. Šių dviejų teisės aktų santykis reglamentuojamas skirtingomis Kelionės paslaugų paketų direktyvos ir Oro transporto keleivių teisių reglamento nuostatomis, siekiant abiejų teisės aktų suderinamumo.

Komisija taip pat peržiūri keleivių teisių reglamentavimo sistemą pagal iniciatyvą „Kelionės. Geresnė keleivių ir jų teisių apsauga“. Oro transporto keleivių teisių reglamento peržiūra apima kompensacijas už atšauktus skrydžius, užsakytus per tarpininkus⁹. Be to, planuojama išnagrinėti keleivių apsaugą oro vežėjų nemokumo ir didelės krizės atveju pagal Reglamentą (EB) Nr. 1008/2008 (Oro susisiekimo paslaugų reglamentas)¹⁰.

Šia peržiūra siekiama toliau gerinti Kelionės paslaugų paketų direktyvos ir Oro transporto keleivių teisių reglamento suderinamumą, pavyzdžiui, nustatant taisykles dėl čekių ir taisykles dėl įmonių tarpusavio kompensacijų. Išankstinių mokėjimų¹¹ ir apsaugos nemokumo atveju taisyklėse, kurios yra siūlomos peržiūros dalis, atsižvelgiama į dabartinę keleivių teisių padėtį.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Teisinis ES veiksmų pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 114 straipsnis, kuriame numatyta, kad „Europos Parlamentas ir Taryba <...> nustato priemones <...> nuostatomis, skirtoms vidaus rinkos sukūrimui ir veikimui, suderinti“. 114 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad „Komisija savo pasiūlymuose <...> dėl <...> vartotojų apsaugos dėmesį kreipia į aukšto lygio apsaugą ir ypač atsižvelgia į visas mokslo faktais pagrįstas naujoves“. Be to, SESV 169 straipsnio 1 dalyje ir 169 straipsnio 2 dalies a punkte numatyta, kad ES turi

⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13290-Travel-better-protection-for-passengers-and-their-rights_Lt

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13255-Revision-of-the-Air-Services-Regulation_Lt

¹¹ Išankstinius mokėjimus už paketus prieš prasidedant kelionei suinteresuotieji subjektai taip pat dažnai vadina avansais. Pradinės įmokos yra išankstiniai keliautojo mokėjimai užsakant paketą arba netrukus po to.

prisidėti prie aukšto lygio vartotojų apsaugos įgyvendinimo priimdama priemones pagal SESV 114 straipsnį.

Pagal SESV 26 straipsnio 2 dalį vidaus rinką sudaro vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje užtikrinamas laisvas prekių ir paslaugų judėjimas ir įsisteigimo laisvė. Siekiant sukurti tikrą turizmo vidaus rinką, būtina suderinti teises ir pareigas, susijusias su kelionės paslaugų paketais, ir tai padės išlaikyti aukštą vartotojų apsaugos lygį ir jį padidinti.

- **Subsidiarumo principas**

Šis pasiūlymas, kaip ir Direktyva (ES) 2015/2302, yra visiško suderinimo priemonė, nes juo reguliuojamus klausimus galima tinkamai išspręsti tik ES lygmeniu. Valstybės narės, veikdamos pavieniui, negali užtikrinti, kad visi ES piliečiai galėtų naudotis direktyvoje numatytais teisėmis, be kita ko, krizės atveju.

Kelionės paslaugų paketai yra tarpvalstybinis sektorius ne tik keliautojų, vykstančių į užsienį, bet ir kelionių paketų, kuriuos keliautojams parduoda kitose šalyse įsisteigę organizatoriai, požiūriu. Peržiūrint Kelionės paslaugų paketų direktyvą siekiama modernizuoti dabartines taisykles ir išspręsti vertinime nurodytas problemas. Tebėra aktualūs du pagrindiniai Kelionės paslaugų paketų direktyvos tikslai, t. y. užtikrinti, kad visi keliautojai ES turėtų aukštą ir vienodą apsaugos lygį, ir prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo.

ES lygmens veiksmai, kuriais siekiama pašalinti nustatytas problemas, pašalinti spragas, išaiškinti ir supaprastinti direktyvos taisykles, suteiks daugiau pasitikėjimo keliautojams ir prekyautojams perkant ir parduodant paketus, be kita ko, tarpvalstybiniu mastu, ir pagerins vidaus rinkos veikimą. Pavyzdžiui, nustačius čekių taisykles, bendras pradinių įmokų taisykles ir papildomas apsaugos nemokumo atveju specifikacijas, bus užtikrintas vienosios direktyvos taikymas. Jei valstybės narės šiuos klausimus spręs nekoordinuodamos, tai padidins vidaus rinkos susiskaidymą.

- **Proporcingumo principas**

Siūloma Kelionės paslaugų paketų direktyvos peržiūra yra subalansuota ir atitinka proporcingumo principą pagal SESV 5 straipsnio 3 dalį. Kaip paaiškinta poveikio vertinimo ataskaitos 3.3 skirsnyje, minėta peržiūra neviršija to, kas būtina tikslams pasiekti, nes peržiūra apsiriboja kelionių teisės aspektais, dėl kurių reikia imtis ES veiksmų.

Kaip aprašyta poveikio vertinimo ataskaitos 5.3 skirsnyje, trys politikos galimybės taip pat įvertintos atsižvelgiant į numatomą priemonių proporcingumą nustatytoms problemoms spręsti.

Galiausiai, siūloma Kelionės paslaugų paketų direktyvos peržiūra grindžiama poveikio vertinime išdėstyta galimybe, apimančia priemones, mažiau intervencines už tas, kurios numatytos pagal kitas galimybes, ir proporcingas tiek rengiantis krizėms, tiek ne krizės atveju (poveikio vertinimo ataskaitos 6.1 skirsnis). Taigi, šia iniciatyva išlaikoma veiksmų tikslo, priemonių ir pasekmių pusiausvyra, todėl ji yra proporcinga (poveikio vertinimo ataskaitos 7.4 skirsnis). Naujosios nuostatos yra pritaikytos prie poreikių, kuriuos jos tenkina, ir yra tikslinio pobūdžio, kruopščiai sureguliuotos taikymo srities ir intensyvumo požiūriu.

- **Priemonės pasirinkimas**

Poveikio vertinimo ataskaitoje nustatyta, kad ne teisėkūros priemonėmis, pavyzdžiui, rekomendacijomis ar gairėmis, iniciatyvos tikslų pasiekti negalima (poveikio vertinimo ataskaitos 5.2.1 skirsnis).

Direktyvoje būtų nustatytas nuoseklus teisių ir pareigų rinkinys, kartu leidžiant valstybėms narėms integruoti šias taisykles į savo nacionalinę sutarčių teisę. Valstybėms narėms taip pat būtų sudarytos sąlygos nuspręsti, kaip geriausia užtikrinti direktyvos vykdymą ir sankcijas už jos taisyklių pažeidimą. Galiausiai šiuo pasiūlymu bus iš dalies pakeista tik galiojanti teisinė priemonė.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

2019 m. Komisija paskelbė pirmąją ataskaitą dėl Kelionės paslaugų paketų direktyvos nuostatų, taikomų užsakymams internetu skirtingose prekybos vietose¹². Ataskaitoje nurodytos problemos, visų pirma dėl susijusių kelionės paslaugų rinkinių, pavyzdžiui, koncepcija yra nepakankamai aiški, sunku atskirti paketus nuo susijusių kelionės paslaugų rinkinių.

2021 m. Komisija pateikė visapusišką ataskaitą dėl Kelionės paslaugų paketų direktyvos taikymo, kaip nustatyta direktyvos 26 straipsnyje¹³. Ataskaita atskleidė tam tikrus sunkumus, su kuriais susiduriama taikant direktyvą įprastomis sąlygomis ir krizės metu, visų pirma dėl sumokėtų sumų grąžinimo didelės krizės, pavyzdžiui, COVID-19 pandemijos, metu.

Kaip paskelbta 2020 m. lapkričio mėn. Naujojoje vartotojų darbotvarkėje, Komisija kartu su Kelionės paslaugų paketų direktyvos poveikio vertinimu atliko bendrą vertinimą¹⁴.

Atlikus vertinimą padaryta išvada, kad direktyva vis dar teikia ES pridėtinę vertę. Vertinime daroma išvada, kad direktyvos tikslai atitiko numatomus keliautojų ir kelionės paslaugų paketų organizatorių / agentų poreikius, kai buvo priimta direktyva, ir kad jie tebėra aktualūs. Tačiau pokyčiai rinkoje (daugiausia dėl didesnės skaitmenizacijos ir verslo praktikos pokyčių), praktinė direktyvos taikymo patirtis ir COVID-19 pandemijos sukeltos problemos atskleidė, kad direktyva neviseiškai tenkina kai kuriuos vartotojų poreikius (išankstinių mokėjimų apsauga ir grąžinimas, kai kurių taisyklių sudėtingumas, informacijos pateikimas). Vertinime nustatyta, kad reikia imtis tolesnių veiksmų. Todėl vertinime padaryta išvada, kad Kelionės paslaugų paketų direktyva tik iš dalies padėjo užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą ir pasiekti aukštą ir kuo vienodesnį vartotojų apsaugos lygį.

Vertinimo metu nustatytus iššūkius galima suskirstyti į tris pagrindines problemas.

Pirmoji problema – sunkumai, susiję su *sumų, sumokėtų už vėliau atšauktus kelionės paslaugų paketus, grąžinimu*, ypač didelės krizės metu. Pagrindiniai veiksniai yra išankstinių mokėjimų praktika, nepakankamas organizatorių likvidumas, kai vienu metu gaunama daug prašymų grąžinti sumokėtas sumas, ir teisinis netikrumas, susijęs su čekių naudojimu. Kadangi organizatoriai naudoja iš keliautojų gautas pradines įmokas, kad iš anksto sumokėtų už tam

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=COM:2019:270:FIN>

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=COM:2021:90:FIN>

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52020DC0696>

tikras į paketą įtrauktas paslaugas, jie priklauso nuo paslaugų teikėjų grąžinamų sumų, kad galėtų išmokėti keliautojams kompensaciją, jei paketas atšaukiamas.

Pandemijos metu daugeliui organizatorių paslaugų teikėjai (pvz., oro transporto bendrovės ir viešbučiai) (greitai) negrąžino sumokėtų sumų, todėl organizatoriai negalėjo kompensuoti keliautojams per privalomą 14 dienų laikotarpį. Kelionės paslaugų paketų direktyvoje nėra verslo subjektų tarpusavio taisyklių dėl sumokėtų sumų grąžinimo, jeigu paslaugos atšaukiamos. Joje taip pat nėra taisyklių, kuriomis būtų reglamentuojamas čekių naudojimas. Beje, per pandemiją organizatoriai keliautojams dažnai priverstinai skirdavo čekius, užuot mokėję kompensaciją už atšauktus paketus, o keliautojų teisės, susijusios su čekiais, buvo neaiškios. Kelios valstybės narės netgi priėmė laikinas taisykles, pagal kurias organizatoriams leidžiama išduoti čekius be keliautojų sutikimo, arba sustabdė keliautojų teisę į sumokėtų sumų grąžinimą pagal Kelionės paslaugų paketų direktyvą, dėl to pradėtos pažeidimo tyrimo procedūros. 2020 m. gegužės mėn. Komisija priėmė rekomendaciją dėl savanoriškų čekių, išduotų pandemijos metu¹⁵. Rekomendacijos įgyvendinimas valstybėse narėse buvo nevienodas.

Antroji problema yra ta, kad keliautojų atliekami išankstiniai mokėjimai nėra pakankamai apsaugoti nuo organizatoriaus *nemokumo*. Čekių apsauga nemokumo atveju ir teisės į sumokėtų sumų grąžinimą, atsirandančios dėl atšaukimo, valstybėse narėse skiriasi¹⁶. Nacionalinės apsaugos nemokumo atveju sistemos taip pat labai skiriasi¹⁷. Kai kuriose valstybėse narėse paketų organizatoriams sunku gauti apsaugą nemokumo atveju arba draudimo sprendimai gali būti brangūs, ypač krizės metu^{18,19}.

Trečioji problema susijusi su *Kelionės paslaugų paketų direktyvos įgyvendinimo sunkumais*. Tam tikros nuostatos yra nepakankamai aiškios, jose yra spragų arba jos yra pernelyg sudėtingos, todėl praktiškai didinami vartotojų apsaugos lygio skirtumai ir konkurencijos iškraipymas. Pavyzdžiui, tai pasakytina apie sąvoką „susietųjų spragtelėjimų paketai“²⁰ ir apie nuostatas dėl apsaugos nemokumo atveju taikymo susijusiems kelionės paslaugų rinkiniams, prašymams grąžinti sumokėtas sumas ir čekiams, taip pat apie taisykles dėl paslaugų atšaukimo susidarius neišvengiamoms ir nepaprastoms aplinkybėms. Be to, keliautojams ne visada aišku, kokį vaidmenį atlieka įvairios šalys (organizatoriai, agentai ir paslaugų teikėjai), be kita ko, kiek tai susiję su grąžinimu. Galiausiai standartinės informacijos formas naudoti sudėtinga, jos galėtų būti patogesnės naudoti.

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0648>

¹⁶ Dabartinė valstybių narių praktika skiriasi. Šešios valstybės narės, atsakiusios į Komisijos per konsultacijas užduotus klausimus, jau tam tikru mastu reglamentuoja čekius ir (arba) prašymus grąžinti sumokėtas sumas taikant apsaugą nemokumo atveju, o šešios – ne.

¹⁷ Kelionės paslaugų paketų direktyvoje valstybėms narėms specialiai paliekama užduotis nustatyti smulkius savo nacionalinių apsaugos nemokumo atveju sistemų aspektus su sąlyga, kad sistema atitinka 17 straipsnyje ir 39–40 konstatuojamosiose dalyse nustatytus kriterijus. Taigi apsaugos nemokumo atveju sistemos gali būti grindžiamos (viešaisiais arba privačiais) fondais, draudimu arba banko garantijomis, todėl visoje ES yra įvairių apsaugos nemokumo atveju sistemų.

¹⁸ 2022 m. lapkričio 10 d. pagrindinių kontaktinių centrų posėdžio ataskaita,

<https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/meetings/consult?lang=en&meetingId=45937&fromExpertGroups=true>.

¹⁹ Tikslinė nacionalinių kompetentingų institucijų (nemokumo srityje) apklausa, atsakymai į 6 klausimą, iš kurių matyti, kad draudimo principu pagrįstų sprendimų kainos padidėjo.

²⁰ 3 straipsnio 2 punkto b papunkčio v punkte sąvoka apibrėžiama taip: bent dviejų skirtingų kelionės paslaugų rūšių, teikiamų tos pačios kelionės ar tų pačių atostogų tikslu, derinys, jeigu <...> paslaugos: <...> „išsilygijamos iš atskirų prekiautojų naudojantis susietosiomis internetinio užsakymo sistemomis, kai prekiautojas, su kuriuo sudaryta pirmoji sutartis, perduoda keliautojo vardą ir pavardę, informaciją apie mokėjimą ir el. pašto adresą kitam prekiautojui ar prekiautojams, o sutartis su pastaroju prekiautoju ar prekiautojais sudaroma ne vėliau kaip per 24 valandas po pirmosios kelionės paslaugos užsakymo patvirtinimo“.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Komisija atliko daug konsultacijų, įskaitant viešas ir tikslines konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis. Konsultacijos buvo vykdomos kuo platesnės, kad būtų galima surinkti įvairių kategorijų suinteresuotųjų šalių (pvz., keliautojų / vartotojų, ekskursijų organizatorių, fizinių ir internetinių kelionių agentūrų, vežėjų, nacionalinių valdžios institucijų, apsaugos nemokumo atveju fondų, vartotojų ir verslo asociacijų, akademinės bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų) nuomonę, įrodymus ir paaiškinimus. Diskusijose su suinteresuotosiomis šalimis daugiausia dėmesio skirta šiems trimis konkrečioms tikslams:

- pagerinti keliautojų išankstinių mokėjimų apsaugą ir jų teisę į greitą jau sumokėtų sumų grąžinimą paslaugų atšaukimo atveju, be kita ko, didelės krizės metu, kartu išlaikant paketų organizatorių likvidumą (1 problemos sprendimas);
- sustiprinti keliautojų apsaugą nuo organizatoriaus nemokumo, be kita ko, didelės krizės atveju, kartu užtikrinant vienodas sąlygas vidaus rinkoje (2 problemos sprendimas);
- padidinti Kelionės paslaugų paketų direktyvos teisinį tikrumą ir įgyvendinamumą aiškiau išdėstant ir (arba) supaprastinant tam tikras direktyvos nuostatas, kurios gali būti aiškinamos skirtingai arba kurias suinteresuotiesiems subjektams sunku taikyti praktiškai (3 problemos sprendimas).

Per konsultacijų procesą, kuris prasidėjo 2021 m. rugpjūčio mėn. paskelbus kvietimą teikti informaciją ir tęsėsi iki 2023 m. gegužės mėn., Komisija taikė įvairius konsultacijų metodus ir formas. Be kita ko, tai buvo:

- A konsultacijos dėl įžanginio poveikio vertinimo ir 13 savaitių viešos konsultacijos, kurių metu siekta sužinoti visų suinteresuotųjų šalių nuomonę²¹.
- Tikslinės konsultacijos su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis (valdžios institucijomis, vartotojų organizacijomis, verslo asociacijomis), daugiausia po įvairių praktinių seminarų ir susitikimų.
- Tiksliniai teminiai internetiniai seminarai, įskaitant suinteresuotųjų šalių ekspertų grupės susitikimus, kuriais siekiama paremti Kelionės paslaugų paketų direktyvos taikymą²². Siekiant pasirengti Komisijos iniciatyva vykdomiems susitikimams, iš anksto buvo išsiųsti specialūs klausimynai ir konsultacijoms skirti dokumentai.
- Išorės konsultanto organizuojami internetiniai praktiniai seminarai, kurių tikslas – informuoti dalyvius (verslo asociacijas ir atskiras įmones, įskaitant kelionių sektoriaus įmones, vartotojų organizacijas ir Europos vartotojų centrus) apie tyrimo eigą ir interaktyviu formatu surinkti informaciją apie pagrindines išvadas.
- Suinteresuotųjų šalių (pvz., Europos kelionių ir turizmo garantijų fondų asociacijos, Europos kelionių agentūrų ir ekskursijų organizatorių asociacijos) surengti praktiniai seminarai suteikė galimybę iš suinteresuotųjų šalių surinkti duomenis apie apsaugą nemokumo atveju kelionių sektoriuje ir apie išankstinius mokėjimus.
- Išorės konsultanto atliekamos tikslinės apklaustos, kuriomis siekiama surinkti informacijos apie suinteresuotųjų subjektų nuomos ir patirtį, susijusią su dabartinėmis rinkos

²¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13117-Keliones-paslaugu-paketai-ES-taisykliu-perziura_lt

²² <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&groupId=3617&fromMeetings=true&meetingId=45600>

tendencijomis kelionės paslaugų paketų srityje, įskaitant teises atsisakyti kelionės paslaugų, čekių naudojimą ir grąžinimą. Taip pat buvo siekiama nustatyti pagrindines dabartinių teisės aktų keliamas problemas, pirmines sąnaudas ir naudą.

- Išorės konsultanto rengiami pokalbiai dviem etapais, apimantys apklausas dėl apimties nustatymo ir plataus masto pokalbius su suinteresuotosiomis šalimis.
- Techninio ar politinio lygmens susitikimai. Kelionės paslaugų paketų direktyvos peržiūra taip pat buvo aptariama politiniu lygmeniu, visų pirma neoficialiuose ministrų susitikimuose, vykusiuose įvairių Tarybai pirmininkaujančių valstybių narių posėdžiuose.
- Dvišaliai posėdžiai internetu su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis.
- Vartotojų asociacijų, verslo asociacijų ir nacionalinių valdžios institucijų pozicijos dokumentai.
- 2022 m. kovo 22 d. Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos nuomonė²³. Savo nuomonėje dėl Kelionės paslaugų paketų direktyvos Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma įvardijo penkias problemas ir pateikė penkis susijusius pasiūlymus.

Atsiliepimai apie konsultacijų veiklą parodė, kad:

- didžioji dauguma suinteresuotųjų šalių patvirtino, kad COVID-19 pandemijos metu keliautojai iš visų valstybių narių susidūrė su dideliais sunkumais siekdami per 14 dienų susigrąžinti išankstinius mokėjimus už atšauktus paketus. Vartotojų organizacijos ir daugelis nacionalinių valdžios institucijų nurodė, kad reikėtų padidinti keliautojų atliekamų išankstinių mokėjimų apsaugą.
- Be to, organizatoriai nurodė sunkumus, kylančius siekiant išsireikalauti paslaugų teikėjams pervestas sumas. Kai kurie paslaugų teikėjai, visų pirma oro transporto bendrovės, prašo sumokėti visą sumą iš anksto. Dauguma verslo subjektų nurodė, kad jie palankiai vertintų naują ES taisyklę, pagal kurią paslaugų teikėjai privalėtų grąžinti gautas sumas organizatoriams per konkretų laikotarpį, trumpesnį nei 14 dienų.
- Dauguma vartotojų organizacijų ir valdžios institucijų nurodė, kad dėl visoje ES skirtingų apsaugos nemokumo atveju sistemų kai kuriose valstybėse narėse padidėjo organizatorių apsauga nuo nemokumo, o kitose valstybėse narėse keliautojų apsauga tapo nepakankama. Tačiau šiam požiūriui pagrįsti jokių konkrečių pavyzdžių nepateikta.
- IPranešama, kad kai kuriose valstybėse narėse organizatoriams buvo sunku gauti apsaugą nemokumo atveju, kad būtų galima padengti išankstinius mokėjimus ir repatrijavimą. Taip yra dėl nepakankamų draudimo sprendimų rinkoje arba draudimo sprendimų, siūlomų tik pernelyg didelėmis kainomis, ypač krizės metu. Taip pat taikoma skirtinga praktika, susijusi su prašymų grąžinti sumokėtas sumas ir čekių padengimu, kai paketas atšaukiamas prieš organizatoriui tampant nemokiu.
- Dauguma suinteresuotųjų šalių susidūrė su sunkumais įgyvendindamos Kelionės paslaugų paketų direktyvą „susietųjų spragtelėjimų“ ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių sąvokų aiškinimo ir jų laikymosi klausimais, taip pat įgyvendindamos tam tikras informavimo pareigas ir siekdamos nustatyti, ar kelionės paslaugų paketo sutarties nutraukimą galima pateisinti neišvengiamomis ir nepaprastomis aplinkybėmis. Šie sunkumai tapo akivaizdūs COVID-19 pandemijos metu.
- Vartotojų organizacijos paragino aiškiau nustatyti tinkamą sutarties nutraukimo dėl „neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių“ laiką, taip pat aiškiau išdėstyti oficialių įspėjimų

²³ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f/adopted-opinions_lt#adoptedopinions2022

apie keliones svarbą, įrodymus ir teisinę vertę. Dauguma nacionalinių kompetentingų institucijų paragino aiškiau išdėstyti kelionių atšaukimą reglamentuojančias taisykles. Keliautojų atstovai ir verslo subjektai nurodė, jog tai, kad nėra „įspėjimų apie keliones“ taisyklių, kenkia sąvokos „neišvengiamos ir nepaprastos aplinkybės“ apibrėžties veiksmingumui.

Komisija, sprendama, kurioms galimybėms teikti pirmenybę, atsižvelgė į visus atsiliepimus. Daugiau informacijos apie konsultacijas pateikiama poveikio vertinimo 3 priede.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Komisija pasamdė išorės ekspertus, kad jie atliktų tyrimą, kuriame būtų surinkti įrodymai poveikio vertinimui pagrįsti ir šiam pasiūlymui parengti. Šio darbo rezultatas – „Tyrimas, kuriuo siekiama padėti parengti Kelionės paslaugų paketų direktyvos vertinimą kartu su galimos jos peržiūros poveikio vertinimu“²⁴.

Komisijos vertinime taip pat remtasi atitinkama akademine literatūra ir Teisingumo Teismo praktika.

- **Poveikio vertinimas**

2023 m. liepos 5 d. poveikio vertinimą²⁵ aptarė Reglamentavimo patikros valdyba. 2023 m. liepos 7 d. Valdyba pateikė neigiamą nuomonę, kurioje nurodė, kad ataskaitoje nepakankamai aiškiai išdėstytas problemų mastas, pagrindinės rinkos nepakankamumo problemos ir konkretūs iniciatyvos tikslai ir kad poveikio analizė nebuvo proporcinga problemos dydžiui. Be to, ataskaitoje nebuvo iš karto išdėstyti visi aktualūs galimybių deriniai ir nepateiktas nuoseklus galimybių palyginimas. Todėl poveikio vertinimo ataskaita buvo iš esmės reformuluota. Buvo geriau apibūdintas ir kiek įmanoma kiekybiškai įvertintas problemų mastas, atitinkamos rinkos arba reguliavimo nepakankamumo problemos ir konkretūs šios iniciatyvos tikslai. Peržiūroje ataskaitoje taip pat aiškiau aprašytos visos politikos galimybės ir palygintas jų veiksmingumas, efektyvumas, suderinamumas ir proporcingumas. Poveikio analizė buvo patobulinta keliais aspektais, be kita ko, išplečiant galimo poveikio kiekybinį įvertinimą ir teikiant tolesnes jautrumo analizes. Ataskaitoje taip pat išsamiau aptartas poveikis MVĮ ir išlaidų mažinimo galimybės.

2023 m. rugsėjo 6 d. peržiūrėta poveikio vertinimo ataskaita išsiųsta Reglamentavimo patikros valdybai. 2023 m. rugsėjo 28 d. Valdyba pateikė teigiamą nuomonę su išlygomis²⁶, pažymėdama, kad ataskaitoje nepakankamai aiškiai išdėstytas bendras poveikis vartotojams ir kad kokybinė analizė turėtų būti patobulinta siekiant geriau parodyti intervencinių veiksmų loginį pagrindą. Į Valdybos išlygas atsižvelgta. Tai apėmė akivaizdesnę ir aiškesnę atskaitos scenarijaus rodiklių aprašymą ir bendrą poveikį vartotojams. Be to, kokybinė analizė buvo dar labiau patobulinta, kad būtų geriau parodytas loginis veiksmų pagrindas. Galiausiai išsamiau aprašytas galimas poveikis tarptautiniam konkurencingumui.

Poveikio vertinime išnagrinėtos įvairios teisėkūros priemonės, kuriomis, iš dalies pakeitus Kelionės paslaugų paketų direktyvą, būtų galima išspręsti nustatytas problemas, kad būtų

²⁴ Netrukus bus paskelbta.

²⁵ SWD(2023) 906, bus paskelbta.

²⁶ SEC(2023) 540, bus paskelbta.

pasiekti peržiūros tikslai. Priemonės buvo suskirstytos į tris politikos galimybes, pagal kurias taikomi skirtingi metodai: lankstesni sprendimai ir minimalios išlaidos (A galimybė), griežtesnės priemonės (B galimybė) arba kuo didesnis veiksmingumas krizės atveju didesnėmis sąnaudomis (C galimybė).

A galimybė – padaryti tikslinius Kelionės paslaugų paketų direktyvos pakeitimus, kad direktyva būtų aiškesnė, supaprastinta ir veiksmingesnė, be kita ko, krizės atveju. Į ją įtrauktos taisyklės dėl savanoriškų čekių, verslo subjektų sumokėtų sumų tarpusavio grąžinimo teisės, kai paslaugos atšaukiamos, ir lankstaus pradinį įmokų apribojimo iki 25 proc. su galimybe šią dalį padidinti, jei tai būtina paketo organizavimui ir vykdymui užtikrinti. Pagal minėtą galimybę taip pat siekiama sustiprinti apsaugą nemokumo atveju, kartu paaiškinant, kad apsauga nemokumo atveju taikoma čekiams ir reikalavimams grąžinti sumokėtas sumas. Tačiau pagal šią galimybę valstybės narės neįpareigojamos sukurti atsarginio apsaugos nemokumo atveju fondo arba krizių fondo, kuriuo būtų užtikrintas greitas sumokėtų sumų grąžinimas keliautojams didelės krizės atveju.

B galimybė apima griežtesnes priemones, dėl kurių padidėja įvairių kategorijų suinteresuotųjų šalių (tiek verslo subjektų, tiek keliautojų) išlaidos. Pavyzdžiui, pagal ją nustatoma griežta pradinį įmokų riba – iki 20 proc. paketų organizatoriams ir privalomi čekiai didelės krizės atveju.

C galimybė apima priemones, kuriomis siekiama užtikrinti aukščiausią vartotojų apsaugos lygį, kiek tai susiję su sumų, sumokėtų už atšauktus paketus, grąžinimu ir apsauga nemokumo atveju, ypač krizės laikotarpiu, tačiau didelėmis sąnaudomis. Tai apima griežtą pradinį įmokų apribojimą iki 20 proc. tiek organizatoriams, tiek paslaugų teikėjams, ir privalomą krizių fondo sukūrimą.

Apskritai geriausių rezultatų duoda A galimybė. Nors pagal šią galimybę nėra veiksmingiausių priemonių nustatytoms problemoms visais atžvilgiais spręsti ir nėra maksimalios vartotojų apsaugos, ji mažiausiomis sąnaudomis duoda didelės naudos keliautojams ir verslo subjektams, be kita ko, kiek tai susiję su pasirengimu būsimai krizei. A galimybė yra efektyviausia ir suderinamiausia iš trijų įvertintų galimybių.

Todėl pagal tinkamiausią galimybę pradinės įmokos būtų apribotos iki 25 proc. visos paketo kainos, o organizatorius galėtų reikalauti likusio mokėjimo likus keturioms savaitėms iki atostogų paketo pradžios. Tačiau organizatoriai ir toliau galėtų lanksčiai prašyti didesnių pradinį įmokų, jei tai būtų pagrįsta poreikiu atlikti didesnius išankstinius mokėjimus paslaugų teikėjams arba padengti kitas išlaidas, konkrečiai susijusias su paketo organizavimu ir vykdymu, tiek, kiek tas išlaidas būtina padengti užsakymo metu²⁷. Apskritai verslo subjektams tenkanti našta išliktų nedidelė ir būtų galima tikėtis tik nedidelio kainų padidėjimo keliautojams.

Be to, jei atitinkama paslauga nebūtų teikiama, atsirastų teisė į verslo subjektų sumokėtų sumų tarpusavio grąžinimą. Tokiu atveju organizatorius turėtų teisę per 7 dienas nuo paslaugos atšaukimo arba nesuteikimo susigražinti paslaugų teikėjui (-ams), pvz., oro transporto bendrovėms ir viešbučiams, sumokėtas sumas. Tai leistų organizatoriams grąžinti

²⁷Ši priemonė atitiktų dabartinę Vokietijos praktiką, pagal kurią, remiantis nacionalinių teismų praktika nesąžiningų sutarčių sąlygų klausimais, pradinės įmokos rezervavimo metu apribojamos iki 20 proc., o likusi suma turi būti sumokėta likus ne daugiau kaip 30 dienų iki kelionės pradžios. Nukrypstant nuo šios bendros taisyklės, pradinė įmoka dėl sutarties sudarymo metu patiriamų išlaidų gali būti didesnė nei 20 proc., jei organizatorius tai tinkamai pagrindžia.

sumokėtas sumas keliautojams per direktyvoje nustatytą 14 dienų grąžinimo terminą, kartu išlaikant likvidumą. Kai kelionės paslaugų teikėjas atšaukia į paketą įtrauktą paslaugą ar kitaip jos neteikia, tačiau kelionės paslaugų paketo sutartis tebegalioja, teisė susigrąžinti sumokėtas sumas per 7 dienas turėtų suteikti organizatoriams galimybę keliautojams pasiūlyti alternatyvų. Be to, organizatoriai galėtų pasiūlyti čekius kaip alternatyvą sumokėtų sumų grąžinimui, jei būtų laikomasi konkrečių nustatytų garantijų, kurios iš esmės atitinka 2020 m. Komisijos rekomendaciją.

Galiausiai valstybės narės gali numatyti mechanizmus, kuriais būtų užtikrinama, kad sumokėtos sumos keliautojams būtų grąžinamos pagal teisinius reikalavimus, pavyzdžiui, tais atvejais, kai paketai atšaukiami dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių ir kai organizatoriai negali įvykdyti savo įsipareigojimų grąžinti sumokėtas sumas. Jei valstybės narės nustato arba toliau taiko tokius mechanizmus, jos privalės apie tokius mechanizmus informuoti Komisiją ir kitų valstybių narių pagrindinius kontaktinius centrus. Tokie mechanizmai paprastai finansuojami tik iš organizatorių įnašų. Valstybės narės tokius mechanizmus bendrai finansuoti gali tik išimtinėmis aplinkybėmis, jų įvedimas nedaro poveikio Sąjungos nuostatomis dėl valstybės pagalbos. Šios nuostatos poveikis išlaidoms ilgalaikėje perspektyvoje būtų neutralus. Apskritai šiomis priemonėmis vartotojų apsauga bus pagerinta verslo subjektams (kelionės paketų organizatoriams ir paslaugų teikėjams) sukeliant tik labai nedideles išlaidas.

Siekiant geriau apsaugoti keliautojus nuo organizatorių nemokumo, pasiūlymu siekiama sugriežtinti Kelionės paslaugų paketų direktyvos taisyklės nemokumo klausimais. Valstybės narės ir toliau pačios spręs, kaip geriausiai įgyvendinti veiksmingą apsaugos nemokumo atveju sistemą, tačiau pasiūlyme išdėstyta papildomų specifikacijų. Valstybės narės bus įpareigosotos prižiūrėti organizatorių taikomą apsaugos nemokumo atveju tvarką ir stebėti apsaugos nemokumo atveju teikimo rinką, o prireikus jos gali reikalauti antro lygio apsaugos, pavyzdžiui, atsarginio fondo. Kadangi Kelionės paslaugų paketų direktyvoje jau reikalaujama tam tikro lygio apsaugos nemokumo atveju ir kadangi pagal tinkamiausią galimybę būtų nurodyta tik tai, kaip pasiekti šį tikslą, išlaidos dėl šios specifikacijos veikiausiai nepadidės. Pasiūlyme taip pat aiškiau išdėstoma, kad vietoj sumokėtų sumų grąžinimo siūlomiems čekiams ir neįvykdytiems reikalavimams grąžinti sumokėtas sumas taikoma apsauga nemokumo atveju. Todėl praktiškai dėl to gali šiek tiek padidėti įmonių išlaidos užtikrinant apsaugą nemokumo atveju tose valstybėse narėse, kuriose čekiams ir reikalavimams grąžinti sumokėtas sumas šiuo metu apsauga nemokumo atveju netaikoma. Šis išlaidų padidėjimas gali būti perkeltas keliautojams. Be to, ši priemonė bus naudinga organizatoriams, nes dėl jos čekiai keliautojams taps patrauklesni. Apskritai tikėtina, kad bet koks išlaidų padidėjimas bus nedidelis.

Galiausiai pasiūlymu iš Kelionės paslaugų paketų direktyvos išbraukiama viena susijusių kelionės paslaugų rinkinių rūšis (a tipo LPR) ir trys informacijos formos. Pasiūlymu būtų iš dalies pakeista susietųjų spragtelėjimų paketo apibrėžtis ir vienoje pardavimo vietoje išgytų paslaugų paketo apibrėžtis. Taip būtų supaprastintos taisyklės, jos taptų aiškesnės, labiau įgyvendinamos, aiškesnė informacija būtų teikiama keliautojams, kaip to prašo daugelis suinteresuotųjų šalių, kartu išlaikant arba padidinant dabartinį vartotojų apsaugos lygį. Būtų nurodyta, kad oficialūs įspėjimai apie keliones yra svarbus elementas nustatant, ar kelionės paslaugų paketo negalima įvykdyti dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių, ir turėtų būti laikomasi kiekvieno konkretaus atvejo individualaus vertinimo principo. Taip pat siūloma patikslinti, kad vertinant keliautojų teisę atšaukti paketą dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių gali būti atsižvelgiama į išvykimo, gyvenamosios vietos ir kelionės šalies aplinkybes. Galiausiai pasiūlyme bus paaiškinti įvairių subjektų vaidmenys, tačiau teisinė prievolė grąžinti išankstinius mokėjimus ir toliau bus nustatyta organizatoriui. Šie pakeitimai

suteiks daugiau aiškumo tiek keliautojams, tiek kelionės paslaugų paketų organizatoriams, todėl turėtų sumažėti verslo subjektų administracinės išlaidos ir vartotojų patiriama žala.

Pasirinkus tinkamiausią galimybę, vartotojams bus naudinga tai, kad supaprastintomis ir aiškesnėmis taisyklėmis bus sumažintos nuostatų apėjimo galimybės ir bus aiškiau išdėstyta keliautojams teikiama informacija, o tai lems mažiau teisinių ginčų, taip sutaupant laiko, išlaidų ir pastangų visoms suinteresuotosioms šalims. Tikimasi, kad už šią naudą keliautojams šiek tiek padidės kelionės paslaugų paketų kainos (t. y. 0,3 proc.), nes tikimasi, kad organizatoriai (ir paslaugų teikėjai) bet kokią galimą išlaidų padidėjimą perkels vartotojams. Tačiau šis nedidelis kainų padidėjimas yra nežymus, palyginti su kitais veiksniais, įskaitant labai didelę infliaciją, kuri per pastaruosius dvejus metus paveikė daugumos šalių, įskaitant ES valstybes nares, ekonomiką. Be to, neseniai gauta duomenų iš Jungtinės Karalystės ATOL reformos tyrimo²⁸ ir ES vartotojų organizacijų atsiliepimų^{29,30}, iš kurių matyti, kad kartais keliautojai pageidauja mokėti gerokai daugiau už didesnę apsaugą. Todėl nesitikima, kad dėl priemonių, įtrauktų į tinkamiausią galimybę, keliautojai mažiau naudosis kelionės paslaugų paketais.³¹ Apskritai pasirinkus tinkamiausią galimybę vartotojai atsidsurs geresnėje padėtyje nei dabartinėmis sąlygomis.

Kalbant apie poveikį aplinkai, dėl kai kurių politikos priemonių kelionės paketų kainos gali šiek tiek padidėti. Dėl padidėjusių kainų gali būti parduodama mažiau paketų. Tačiau mažai tikėtina, kad dėl bet kokio kainų padidėjimo, kuris galėtų būti tiesiogiai susijęs su direktyvos pakeitimais, sumažės bendras keliavimas, taigi ir kelionių sektoriaus anglies dioksido išmetimo rodiklis, nes vartotojai gali tiesiog pereiti prie atskirų paslaugų. Dėl siūlomų politikos priemonių nesitikima ir kelionių sektoriaus anglies dioksido išmetimo rodiklio padidėjimo, todėl nemanoma, kad jos turės didelį poveikį aplinkai. Todėl pasiūlymas dera su Europos žaliojo kurso ir Europos klimato teisės akto aplinkos apsaugos tikslais³² ir reikšmingos žalos nedarymo principu³³.

Tikimasi, kad siūlomi politikos pakeitimai turės neutralų poveikį principo „standartiškai skaitmenis“ taikymui. Kalbant apie socialinį poveikį, bet koks poveikis vartotojų apsaugai, vartotojų pasitikėjimui ir pajamų pasiskirstymui yra įtrauktas į ekonominį poveikį keliautojams ir verslo subjektams.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Direktyvos peržiūra būtų naudinga keliautojams ir kelionių verslo subjektams. Dėl to verslo subjektai taip pat patirtų tam tikrų išlaidų, kurios galėtų būti perkeltos keliautojams. Tačiau taip pat tikimasi sumažinti verslo subjektams tenkančią naštą, visų pirma dėl didesnio teisinio

²⁸ https://consultations.caa.co.uk/corporate-communications/atol-reform-request-for-further-information/user_uploads/atol-reform-request-for-further-information--cap2496-.pdf

²⁹ BEUC, VZV ir DECO atsakymai į viešų konsultacijų 1 klausimą.

³⁰ BEUC pozicijos dokumentas, p. 11, https://www.beuc.eu/sites/default/files/publications/beuc-x-2021-115_package_travel_directive_beuc_s_views_on_how_to_regain_consumer_trust_in_the_tourism_sector.pdf

³¹ Tačiau pažymėtina, kad, atsižvelgiant į didelį kelionių paslaugų kainų elastingumą, negalima visiškai atmesti galimybės, kad bus padarytas tam tikras poveikis pardavimui mažo biudžeto keliautojams. Taip pat žr. 8 priedą.

³² Reglamentas (ES) 2021/1119.

³³ Nedaryti reikšmingos žalos – neremti ir nevykdyti ekonominės veiklos, kuria būtų daroma reikšminga žala kuriam nors iš aplinkos tikslų, kai tinkama, kaip tai suprantama pagal Reglamento (ES) 2020/852 17 straipsnį.

aiškumo ir supaprastinimo. Be to, kai kurios valstybės narės jau priėmė keletą priemonių, dėl kurių išlaidos galėtų šiek tiek padidėti. Todėl tose valstybėse narėse verslo subjektai nepatirtų papildomų išlaidų.

Kalbant apie mažesnę naštą viešojo administravimo institucijoms, tikimasi, kad didesnis teisinis aiškumas ir supaprastinta reglamentavimo sistema padidins atitikties lygį, todėl bus galima efektyviau užtikrinti vykdymą. Be to, valstybės narės gali nustatyti geriausią praktiką orientuodamosi į kitas valstybes nares, kurios jau įgyvendino priemones, pagal tinkamiausią galimybę pristatytas kaip savanoriškas.

Remiantis vertinimu, 2019 m. apie 99 proc. organizatorių ES buvo MVĮ. 96 proc. viešose konsultacijose dalyvavusių įmonių yra MVĮ, kurių dauguma yra labai mažos įmonės. Atsižvelgiant į gausų atstovavimą MVĮ ir labai mažoms įmonėms šiame sektoriuje, nedidelis poveikis visų verslo subjektų sąnaudoms taip pat atspindi MVĮ ir labai mažų įmonių padėtį. MVĮ ir labai mažoms įmonėms bus naudingos tam tikros priemonės, pavyzdžiui, nauja verslo subjektų sumokėtų sumų tarpusavio grąžinimo teisė ir galimybė pasiūlyti keliautojams čekius, o ne grąžinti sumokėtas sumas, kaip daro ir didesnės įmonės. Todėl būtų nepagrįsta taikyti išimtį labai mažoms įmonėms arba siūlyti pereinamuosius laikotarpius. Rengdama priemones, įtrauktas į direktyvos peržiūrą, Komisija atsižvelgė į labai mažų įmonių nuomonę ir ypatumus.

Pastaruosius keletą metų sudarant kelionės paslaugų paketų sutartis vis dažniau naudojamosi internetiniais kanalais. Į šią tendenciją jau atsižvelgta 2015 m. peržiūrint ankstesnę Kelionės paketų paslaugų direktyvą. Nors tam tikros nuostatos, pvz., dėl susijusių kelionės paslaugų rinkinių ir galimų jų pakeitimų, gali būti aktualios parduodant paslaugas internetu, nesitikima, kad įvertintos politikos priemonės turės didelį poveikį skaitmenizacijai. Todėl tikimasi, kad siūloma direktyvos peržiūra turės neutralų poveikį principo „standartiškai skaitmeninis“ taikymui.

- **Pagrindinės teisės**

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija saugomos įvairios teisės vartojimo sutarčių teisės ir vidaus rinkos srityje.

Siūloma direktyva nedaro neigiamo poveikio jokioms pagrindinėms teisėms ir jų neriboja. Teigiamas vidaus rinkos veikimo gerinimo poveikis kelionės paslaugų paketų sektoriuje, tikėtina, suteiks daugiau ES piliečių galimybę naudotis savo teisėmis aiškesnėmis sąlygomis. Be to, tikimasi, kad persvarstyta Kelionės paslaugų paketų direktyva palengvins laisvą piliečių judėjimą tiek ES viduje, tiek už jos ribų, nes bus priimti paprastesni ir aiškesni teisės aktai, susiję su kelionės paslaugų paketais, ir bus sustiprintos keliautojų teisės, susijusios su sumokėtų sumų grąžinimu organizatoriaus nemokumo atveju arba tam tikrais išskirtiniais krizių laikotarpiais. Tikimasi, kad siūlomi supaprastinimai ir geresnė informacija keliautojams taip pat turės teigiamą poveikį asmenims su negalia.

Nors dėl siūlomos peržiūros gali padidėti kai kurių verslo subjektų sandorių išlaidos, tam tikros išlaidos ir sumažės, nes atlikus peržiūrą reglamentavimas bus supaprastintas, o teisinis tikrumas padidės. Tikimasi, kad papildomu nuostatų suderinimu Europos Sąjungoje bus suvienodintos sąlygos ir atitinkamai palengvinta tarpvalstybinės prekybos ir (arba) paslaugų, susijusių su kelionės paslaugų paketais, plėtra.

Apskritai siūlomoje direktyvoje numatytų politikos priemonių deriniu siekiama sukurti vartotojų teisių ir teisės užsiimti verslu kelionės paslaugų paketų sektoriuje pusiausvyrą.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymui nereikia papildomų Europos Sąjungos biudžeto išteklių.

5. KITI ELEMENTAI

- Igyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Valstybės narės direktyvos nuostatas į nacionalinę teisę turi perkelti per 18 mėnesių nuo jos įsigaliojimo ir naudodamosi sistema „Themis“ pranešti Komisijai apie nacionalines perkėlimo priemones. Komisija yra pasirengusi teikti techninę paramą valstybėms narėms, kad jos galėtų įgyvendinti direktyvą.

Praėjus penkeriems metams nuo direktyvos įsigaliojimo Komisija peržiūrės jos įgyvendinimą ir prireikus pasiūlys teisės aktų pakeitimus. Ji stebės pažangą, padarytą siekiant iniciatyvos tikslų, sekama tam tikrus pagrindinius rodiklius (išvardytus poveikio vertinimo ataskaitoje). Stebėsenos sistema bus koreguojama atsižvelgiant į galutinius teisinius ir įgyvendinimo reikalavimus.

- Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Šio pasiūlymo 1 straipsniu Direktyva (ES) 2015/2302 iš dalies keičiama taip:

3 straipsnio 2 punktą (Paketas). Sąvokos „paketas“ apibrėžtis pritaikoma siekiant atsižvelgti į tai, kad, kai paslaugos perkamos iš atskirų pardavėjų naudojantis susietaisiais internetinio užsakymo procesais, jos laikomos paketu, kai keliautojo asmens duomenis vienas prekyautojas perduoda kitam prekyautojui. Skirtingų rūšių kelionės paslaugų užsakymai tai pačiai kelionei ar atostogoms vienoje pardavimo vietoje per trumpą laiką laikomi paketais taip pat, kaip skirtingų rūšių kelionės paslaugų užsakymai tai pačiai kelionei ar atostogoms vienoje pardavimo vietoje, kurioje paslaugos pasirenkamos prieš keliautojui sudarant pirmąją sutartį. Taip išvengiama dabartinio paketo ir susijusių kelionės paslaugų rinkinio apibrėžčių sutapimo, kaip apibrėžta 3 straipsnio 5 punkto a papunktyje. Atitinkamai 3 straipsnio 5 punkto a papunktis išbraukiamas. Peržiūrėtoje direktyvoje taip pat aiškiau išdėstoma, kad vienos ar kelių rūšių paslaugų, susijusių su transportu, apgyvendinimu ar automobilių nuoma, derinys su viena ar daugiau kitų turizmo paslaugų, kurios sudaro ne daugiau kaip 25 proc. derinio vertės, nėra reklamuojamos kaip esminė derinio savybė ir tokia savybė nelaikomos, paketo nesudaro. Nuoroda į 25 proc. paimta iš dabartinės direktyvos 18 konstatuojamosios dalies ir pakeičia formuluotę „didelė dalis“.

3 straipsnio 5 punktą (Susijusių kelionės paslaugų rinkinys). Ši apibrėžtis supaprastinama ir aiškiau išdėstoma.

5 straipsnio 1 dalis iš dalies keičiama siekiant patikslinti, kad privaloma ne tik suteikti teisę nutraukti sutartį už sutarties nutraukimo mokestį, bet ir pateikti informaciją apie keliautojo teisę nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių.

Naujas 5a straipsnis (Mokėjimai). Įterpiamas naujas straipsnis dėl mokėjimų. Šiame straipsnyje nurodoma, kad iš esmės pradinės įmokos negali viršyti 25 proc. paketo kainos, o

likusius mokėjimus negali būti reikalaujama atlikti anksčiau kaip likus 28 dienoms iki paketo pradžios. Tačiau gali būti prašoma didesnių pradinių įmokų, kai to reikia paketo organizavimui ir vykdymui užtikrinti. 5a straipsnis netaikomas paketams, užsakytiems likus mažiau kaip 28 dienoms iki paketo pradžios, ir kelionės dovanų kuponams.

7 straipsnio 2 dalis. Kelionės paslaugų paketo sutarties turinys ir dokumentai, kuriuos reikia pateikti iki paketo pradžios. Dabar sutartyje turi būti nurodyta, kad organizatorius yra už sumokėtų sumų grąžinimą atsakinga šalis ir kad keliautojai gali susisiekti su organizatoriais per agentą, kaip numatyta pagal teises nuostatas. Be to, direktyvos I priede pateikta atitinkamos informacijos forma turėtų būti pridėta prie kelionės paslaugų paketo sutarties, kad, pasibaigus iki sutarties sudarymo trunkančiam etapui, keliautojams ji būtų lengvai prieinama.

12 straipsnio 2 dalis (Kelionės paslaugų paketo sutarties nutraukimas ir teisė atsisakyti sutarties iki paketo pradžios). Naujoje šios dalies formuluotėje dėl sutarties nutraukimo dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių pateikiamos papildomos specifikacijos, kuriomis paaiškinama minėta teisė atsisakyti sutarties. Naujoje formuluotėje paaiškinama, kad ši teisė taikoma tuo atveju, kai kelionės tikslo vietoje ar artimiausioje kaimynystėje atsiranda neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių arba tokios aplinkybės daro poveikį kelionei tiek į kelionės tikslo vietą, tiek į gyvenamąsias arba išvykimo vietas, ir visais atvejais tai daro didelį poveikį kelionės paketo vykdymui. Naujoje formuluotėje taip pat paaiškinama, kad sutartys gali būti nutraukiamos, kai galima pagrįstai tikėtis, kad kelionės paslaugų paketo sutarties vykdymui didelį poveikį darys neišvengiamos ir nepaprastos aplinkybės.

Nauja 12 straipsnio 3a dalis. Pridedama nauja pastraipa, kuria paaiškinama, kad valdžios institucijų išleisti oficialūs įspėjimai apie keliones arba rimti apribojimai, taikomi kelionės tikslo vietai arba iš jos grįžus, yra svarbūs elementai vertinant, ar atsirado neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių, kurios daro didelį poveikį paketo veikimui.

12 straipsnio 4 dalis. Ši dalis iš dalies keičiama siekiant aiškiau išdėstyti, kad organizatorius privalo grąžinti sumokėtas sumas keliautojui sutarties nutraukimo atveju pagal 12 straipsnio 2 arba 3 dalis, neatsižvelgiant į tai, ar keliautojas konkrečiai prašo tas sumas grąžinti. Be to, naujoje pastraipoje numatyta, kad tais atvejais, kai valstybės narės nustato arba toliau taiko mechanizmus, kuriais siekiama užtikrinti, kad pagal 12 straipsnio 4 dalį keliautojams būtų grąžinamos sumokėtos sumos, jos apie atitinkamas nuostatas turi informuoti Komisiją ir kitų valstybių narių pagrindinius kontaktinius centrus. Valstybės narės gali bendrai finansuoti tokius mechanizmus tik išimtinėmis ir tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis ir su sąlyga, kad jie bus patvirtinti pagal Sąjungos valstybės pagalbos nuostatas.

Naujas 12a straipsnis (Čekiai). Įterpiamas naujas straipsnis dėl čekių. Jame nurodyta, kad nutraukus sutartį organizatoriai gali išduoti keliautojams čekius, o ne piniginę kompensaciją, tačiau prieš juos priimdamas keliautojas turi būti informuotas, kad jis neprivalo priimti čekio. Tokie čekiai turėtų galioti 12 mėnesių, o abiejų šalių sutikimu jų galiojimo trukmė gali būti pratęsta vieną kartą. Jų vertė turi būti bent jau lygi sumokėtai sumai, kuri būtų grąžinta. Čekiai turi būti perleidžiami ir jiems turi būti taikoma apsauga nemokumo atveju.

Siūlomu nauju 17 straipsnio tekstu siekiama, kad apsauga nemokumo atveju ES būtų veiksmingesnė ir vienodesnė, įtraukiant tam tikrus paaiškinimus ir specifikacijas, kai kurie iš jų kyla iš Direktyvos (ES) 2015/2302 konstatuojamųjų dalių. Kai kurios 17 straipsnio dalys lieka nepakeistos.

17 straipsnio 1 dalis (Apsaugos nemokumo atveju efektyvumas ir aprėptis). 17 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje paaiškinama, kad reikalavimams grąžinti sumokėtas sumas ir čekiams taip pat taikoma apsauga nemokumo atveju.

17 straipsnio 2 dalis iš dalies keičiama siekiant atsižvelgti į tai, kad garantijos turėtų pakakti sumokėtų sumų grąžinimo ir repatrijavimo išlaidoms padengti tais atvejais, kai organizatorius tampa nemokus tuo metu, kai per finansinius metus organizatorius valdo didžiausias sumas, ir kad garantijose turėtų būti atsižvelgta į parduotų paketų apimtį ir būtinų repatrijavimo išlaidų, kurias reikės padengti, pokyčius, palyginti su numatoma apimtimi.

17 straipsnio 3 dalis. Joje nurodyta, kad valstybės narės prižiūri organizatorių taikomą apsaugos nemokumo atveju tvarką ir stebi apsaugos nemokumo atveju teikimo rinką, o prireikus jos gali reikalauti antro lygio apsaugos, pavyzdžiui, atsarginio fondo. Valstybės narės gali bendrai finansuoti tokius reikalavimus tik išimtinėmis ir tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis ir su sąlyga, kad jie bus patvirtinti pagal Sąjungos valstybės pagalbos nuostatas.

17 straipsnio 6 dalis. Be bendro kriterijaus „nedelsiant“, į naują šios dalies formuluotę įtrauktas konkretus sumokėtų sumų grąžinimo terminas, kai paketas atšaukiamas dėl nemokumo. Šis laikotarpis yra 3 mėnesiai po to, kai keliautojas pateikia prašymui išnagrinėti reikalingus dokumentus.

Nauja 17 straipsnio 7 dalis. Įterpiama nauja 6 dalis, kuria valstybėms narėms leidžiama įpareigoti agentus įsigyti apsaugą nemokumo atveju, kai tai pagrįsta atsižvelgiant į keliautojų patiriamą riziką, ir tai atspindi Direktyvos (ES) 2015/2302 41 konstatuojamosios dalies formuluotę.

18 straipsnio 2 dalis (Apsaugos nemokumo atveju tarpusavio pripažinimas ir administracinis bendradarbiavimas). Ši dalis iš dalies keičiama siekiant aiškiau išdėstyti, kad valstybių narių pagrindiniai kontaktiniai centrai taip pat turėtų keistis informacija apie apsaugą nemokumo atveju ir susijusius klausimus, įskaitant už nutrauktas kelionės paslaugų paketo sutartis sumokėtų sumų grąžinimą.

19 straipsnis (Susijusių kelionės paslaugų rinkinių apsauga nemokumo atveju ir informacijos teikimo reikalavimai). Šis straipsnis iš dalies keičiamas siekiant atspindėti supaprastintą susijusių kelionės paslaugų rinkinių sąvoką.

22 straipsnis (Organizatorių teisė naudotis teisių gynimo priemonėmis ir iš paslaugų teikėjų išsireikalausti sumokėtas sumas). Įterpiama nauja pastraipa, kurioje patikslinama, kad tais atvejais, kai paslaugų teikėjai atšaukia paslaugų paketą sudarančią paslaugą arba jos nesuteikia, jie privalo per 7 dienas organizatoriui grąžinti už atitinkamą paslaugą gautus mokėjimus.

Direktyvos (ES) 2015/2302 I priedas pakeičiamas, kad keliautojams būtų teikiama aiškesnė informacija apie jų teises.

Direktyvos (ES) 2015/2302 II priedas pakeičiamas siekiant atsižvelgti į susijusių kelionės paslaugų rinkinio sąvokos supaprastinimą ir pagerinti šios sąvokos įgyvendinimą.

Šio pasiūlymo 2 straipsnyje nustatyta, kad praėjus penkeriems metams nuo jo įsigaliojimo Komisija turi pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai šios direktyvos taikymo ataskaitą, atsižvelgdama į poveikį MVI. Šio pasiūlymo 3 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės turi perkelti iš dalies keičiančią direktyvą į nacionalinę teisę per 18 mėnesių nuo jos įsigaliojimo.

Iš dalies keičianti direktyva įsigaliojė dvidešimtą dieną po jos paskelbimo Oficialiajame leidinyje. Valstybės narės būtų įpareigos pradedti taikyti direktyvą praėjus 6 mėnesiams nuo jos perkėlimo į nacionalinę teisę dienos.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

kuria siekiant užtikrinti veiksmingesnę keliautojų apsaugą ir supaprastinti bei aiškiau išdėstyti tam tikrus Direktyvos aspektus iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2015/2302

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavę nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę²,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2302³, atsižvelgiant į rinkos ir technologijų pokyčius, buvo modernizuota kelionės paslaugų paketų teisinė sistema. Ta direktyva buvo siekiama aprėpti naujus kelionės paslaugų užsakymo būdus, įskaitant specialiai pritaikytus kelionės paslaugų derinius, kuriems netaikoma Direktyva 90/314/EEB⁴ arba kurie buvo teisiškai pilkojoje srityje, ir buvo įvairiais atžvilgiais sustiprintos kelionės paslaugų paketus turinčių keliautojų teisės. Direktyva taip pat buvo siekiama užtikrinti sąžiningesnę kelionės paslaugų paketų rinkoje veikiančių įvairių tipų kelionių verslo subjektų konkurenciją;
- (2) siekiant tų tikslų, Direktyvoje (ES) 2015/2302 buvo išplėsta termino „paketas“ apibrėžtis, palyginti su Direktyva 90/314/EEB. Direktyvoje (ES) 2015/2302 papildomai patikslintos esamos keliautojų teisės ir nustatytos naujos teisės, pavyzdžiui, keliautojų teisė tam tikromis sąlygomis nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį nemokant sutarties nutraukimo mokesčio, susidarius neišvengiamoms ir nepaprastoms aplinkybėms. Be to, Direktyvoje (ES) 2015/2302 sukurta nauja sąvoka

¹ OL C , , p. .

² OL C , , p. .

³ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB (OL L 326, 2015 12 11, p. 1).

⁴ 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų (OL L 158, 1990 6 23, p. 59).

„susijusių kelionės paslaugų rinkinys“, apimanti užsakymus, atliekamus vienoje pardavimo vietoje, ir užsakymus skirtingose pardavimo vietose, kuriuos prekiautojas „tikslingai padeda“ atlikti. Susijusių kelionės paslaugų rinkiniai iš esmės laikomi atskiromis paslaugomis, tačiau prekiautojo, padedančio įsigyti susijusių kelionės paslaugų rinkinį, gauti mokėjimai turi būti apsaugoti nuo tokio prekiautojo nemokumo. Direktyva (ES) 2015/2302 siekta užtikrinti skaidrumą įpareigojant prekiautojus informuoti keliautojus apie jiems siūlomų kelionės produktų pobūdį ir susijusias teises naudojant tos direktyvos I ir II prieduose pateiktas standartines informacijos formas;

- (3) nors apskritai Direktyva (ES) 2015/2302 veikė gerai, nuo jos taikymo pradžios 2018 m. liepos 1 d. iškilo sunkumų. COVID-19 pandemija ir susijusios vyriausybės priemonės padarė didelį poveikį tiek kelionių sektoriui, tiek keliautojams, ir atskleidė tam tikrus vyraujančių verslo modelių trūkumus bei parodė, kad būtų galima aiškiau išdėstyti konkrečias direktyvos nuostatas;
- (4) todėl būtina pašalinti nustatytas dabartinių taisyklių spragas, taip pat aiškiau išdėstyti ir supaprastinti tam tikras sąvokas ir nuostatas, taip padidinant Direktyvos (ES) 2015/2302 veiksmingumą keliautojų ir kelionių įmonių, tarp kurių yra daug labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių, naudai;
- (5) nors paketo apibrėžtis apskritai laikoma veiksminga, reikėtų patikslinti ir supaprastinti susijusių kelionės paslaugų rinkinių apibrėžtį ir taisykles, taip pat jų atskyrimą nuo paketų. Toks „paketo“ ir „susijusių kelionės paslaugų rinkinio“ apibrėžčių ir sąvokų paaiškinimas ir supaprastinimas turėtų padidinti teisinį tikrumą visoms suinteresuotosioms šalims, o kartu padidėtų keliautojų apsaugos veiksmingumas ir būtų užtikrintos vienodos sąlygos prekiautojams. Kartu reikėtų sumažinti informacijos formų, kuriomis prekiautojai turi informuoti keliautojus apie jų teises, skaičių;
- (6) „paketo“ apibrėžtis ir toliau turėtų būti grindžiama principu, kad tarp skirtingų kelionės paslaugų, užsakytų tai pačiai kelionei ar atostogoms, yra glaudus ryšys. Siekiant užtikrinti, kad sąvokų „paketas“ ir „susijusių kelionės paslaugų rinkinys“ apibrėžtys nesidubliuotų, ir pašalinti sunkumus, kylančius siekiant paketų atskirti nuo susijusių kelionės paslaugų rinkinių, skirtingų rūšių kelionės paslaugų užsakymai tai pačiai kelionei ar atostogoms vienoje pardavimo vietoje, kurioje kelionės paslaugos buvo pasirinktos prieš keliautojui sudarant pirmąją sutartį, turėtų būti laikomi paketais taip pat, kaip kelionės paslaugos, užsakytos vienoje pardavimo vietoje per trumpą laiką. Abiem atvejais kelionės paslaugų užsakymai yra glaudžiai susiję. Todėl „paketo“ apibrėžtis turėtų apimti abi situacijas, o užsakymai, atlikti per vieną apsilankymą vienoje pardavimo vietoje arba per vieną susisiekimą su ja, turėtų būti išbraukti iš susijusių kelionės paslaugų rinkinio apibrėžties;
- (7) kai užsakymai atliekami per trumpą laiką vienoje pardavimo vietoje, tikslinga pakeisti gana miglotą „vieno apsilankymo ar susisiekimą“ kriterijų. Todėl įvairių rūšių kelionės paslaugų užsakymai tai pačiai atostogų kelionei, atlikti per tris valandas, visada turėtų būti laikomi paketais. Ta pati nuostata turėtų būti taikoma tais atvejais, kai prekiautojas, prieš užbaigiant pirmąjį užsakymą, pakviečia keliautoją užsisakyti papildomas paslaugas tai pačiai kelionei ar atostogoms po pirmojo užsakymo, ir kai paskesni užsakymai atliekami per 24 valandas nuo pirmosios sutarties sudarymo;
- (8) paaiškėjo, kad Direktyvos (ES) 2015/2302 3 straipsnio 2 punkto b papunkčio v punkte, kuriame reikalaujama, kad keliautojo vardą, pavardę, mokėjimo duomenis ir e. pašto adresą vienas prekiautojas perduotų kitam prekiautojui, pateikta paketo apibrėžtis yra pernelyg siaura. Todėl tikslinga „paketu“ laikyti įvairių rūšių kelionės paslaugų, skirtų

tai pačiai kelionei ar atostogoms, užsakymus, kai prekiautojas, kuris yra pirmosios sutarties šalis, prekiautojui, kuris yra antrosios ar tolesnės sutarties šalis, perduoda keliautojo vardą ir pavardę, mokėjimo duomenis, e. pašto adresą ar bet kokius kitus keliautojo asmens duomenis. Toks asmens duomenų perdavimas rodo glaudų užsakymų ir (arba) sutarčių ryšį, todėl 24 valandų kriterijus antrajam užsakymui nėra būtinas ir turėtų būti pašalintas;

- (9) „susijusių kelionės paslaugų rinkinio“ apibrėžtis turėtų apimti atvejus, kai prekiautojas, kuris yra pirmosios sutarties šalis ir iš keliautojo arba jo vardu gauna mokėjimus, pakviečia keliautoją užsisakyti papildomų rūšių kelionės paslaugas tai pačiai kelionei ar atostogoms. Tokiomis aplinkybėmis prekiautojas, kuris yra pirmosios sutarties šalis, turėtų gauti apsaugą nemokumo atveju. Be to, siekiant užtikrinti, kad keliautojai galėtų visapusiškai naudotis apsaugos nemokumo atveju taisyklėmis, o prekiautojai žinotų, kad jiems taikoma ši prievolė, tikslinga, kad informacijos apie susijusių kelionės paslaugų rinkinius formose keliautojams būtų rekomenduojama užregistruoti kvietimą ir papildomą užsakymą, pavyzdžiui, naudojant ekrano kopijas, ir informuoti prekiautoją, su kuriuo sudaryta pirmoji sutartis, kad per 24 valandas nuo prekiautojo kvietimo buvo sudaryta sutartis dėl papildomos kelionės paslaugos tai pačiai kelionei ar atostogoms. Prekiautojas turėtų būti įpareigotas suteikti keliautojams galimybę naudotis tam tikra priemone, pavyzdžiui, e. pašto adresu arba interneto svetaine, kurioje keliautojai galėtų užregistruoti tokią informaciją, ir patvirtinti, kad minėtą informaciją gavo;
- (10) kalbant apie paketus, kuriuose, pavyzdžiui, apgyvendinimas derinamas su kitomis turizmo paslaugomis, tačiau kuriuose nenumatytas keleivių vežimas, bendras derinio vertės „didelės dalies“ kriterijus, taikomas turizmo paslaugoms, kaip nurodyta 3 straipsnio 1 punkto d papunktyje, turėtų būti pakeistas konkretesniu kriterijumi „ne mažiau kaip 25 proc.“, kad būtų padidintas teisinis tikrumas;
- (11) kaip buvo matyti, visų pirma, COVID-19 pandemijos metu, vyraujanti verslo praktika – išankstiniai mokėjimai, verslo subjektų tarpusavio taisyklių dėl sumų, sumokėtų už paslaugų paketus, kuriuos paslaugų teikėjai atšaukė arba neįvykdė, grąžinimo organizatoriams nebuvimas, čekiams taikomų taisyklių nebuvimas, taip pat netikrumas dėl to, ar už atšauktus paketus sumokėtų sumų grąžinimui ir čekiams taikoma apsauga nemokumo atveju, gali sukelti sunkumų, susijusių su sumokėtų sumų grąžinimu keliautojams, visų pirma tais atvejais, kai dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių atsiranda daug atšaukimo atvejų ir daromas poveikis daugeliui kelionės tikslo vietų. Todėl turėtų būti numatyta, kad keliautojų mokėjimai būtų veiksmingai apsaugoti bet kuriuo metu, be kita ko, krizės atveju. Be to, reikėtų užtikrinti, kad nacionalinės apsaugos nemokumo atveju sistemos būtų atsparios ir suteiktų vienodesnę apsaugą;
- (12) esama tam tikros rizikos, kuri būdinga verslo praktikai reikalauti išankstinių mokėjimų, visų pirma tais atvejais, kai organizatoriai privalo per trumpą laiką grąžinti keliautojams dideles sumas už atšauktas keliones. Todėl reikėtų numatyti, kad pradinės įmokos, t. y. mokėjimai, kuriuos keliautojai prašomi atlikti užsakymo metu arba netrukus po to, neturėtų viršyti 25 proc. visos paketo kainos ir kad organizatoriams arba, kai taikytina, agentams turėtų būti neleidžiama prašyti sumokėti likusią sumą anksčiau nei likus 28 dienoms iki paketo pradžios. Vis dėlto organizatoriai ir, kai taikytina, agentai turėtų turėti galimybę prašyti didesnių pradinių įmokų, kai tai būtina siekiant užtikrinti paketo organizavimą ir tinkamą jo vykdymą. Organizatorių prašomų pradinių įmokų dydis gali būti pagrįstas išankstiniais mokėjimais paslaugų teikėjams, įskaitant tuos atvejus, kai jie priklauso tai pačiai

bendrovių grupei kaip ir organizatorius, arba poreikiu padengti organizatoriaus išlaidas, tiesiogiai susijusias su paketo organizavimu ir vykdymu užsakymo metu arba netrukus po to. Tam tikrais atvejais tai gali apimti agentų prašomus komisinius;

- (13) dėl pradinių įmokų dydžio neturėtų būti reikalaujama atlikti skirtingus kiekvieno paketo skaičiavimus, tačiau šį dydį galima nustatyti paketų grupėms, turinčioms panašių savybių, susijusių su pradinės įmokos būtinumu. Organizatoriai ir, kai aktualu, agentai ir toliau turėtų būti įpareigoti prieš sudarant sutartį informuoti keliautojus apie jų prašomas pradines įmokas;
- (14) išankstinių mokėjimų apribojimas nesuderinamas su kelionės paslaugų paketų dovanos sąvoka, kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2015/2302 3 straipsnio 5 punkto b papunkčio iv punkte, ir paketais, užsakytais likus mažiau nei 28 dienoms iki paketo pradžios, todėl šių dviejų rūšių paketams neturėtų būti taikomas šia direktyva nustatytas išankstinių mokėjimų apribojimas;
- (15) jei į paketą įtraukta kelionės paslauga atšaukiama arba nesuteikiama ir jei atitinkamam paslaugų teikėjui atlikti išankstiniai mokėjimai, organizatoriai turėtų turėti teisę per 7 dienas susigrąžinti iš paslaugų teikėjų savo atliktus mokėjimus. Ši teisė susigrąžinti sumokėtas sumas turėtų suteikti organizatoriams galimybę įvykdyti savo pareigą per 14 dienų grąžinti keliautojams pastarųjų sumokėtas sumas tais atvejais, kai nutraukiama ir visa kelionės paslaugų paketo sutartis. Kai kelionės paslaugų teikėjas atšaukia į paketą įtrauktą paslaugą ar jos nesuteikia, tačiau kelionės paslaugų paketo sutartis tebegalioja, teisė susigrąžinti sumokėtas sumas per 7 dienas turėtų suteikti organizatoriams galimybę imtis alternatyvių priemonių;
- (16) tam tikrais atvejais keliautojams skirti savanoriški čekiai gali būti naudinga alternatyva sumokėtų sumų grąžinimui. Čekiai gali suteikti daugiau lankstumo organizatoriams, visų pirma tais atvejais, kai jie privalo per trumpą laiką grąžinti daug lėšų. Be to, čekiai gali būti priimtini keliautojams, kuriems nebūtina iš karto atgauti pinigų, jei taikomos konkrečios teisinės garantijos. Todėl turėtų būti nustatytos aiškos taisyklės dėl čekių, kuriomis būtų suteikiamos tokios garantijos. Tos garantijos turėtų apimti skaidrią informaciją apie savanorišką čekių pobūdį ir pagrindines ypatybes, taip pat apie keliautojų teises, susijusias su čekiais, pavyzdžiui, apie tai, kad jie yra apsaugoti nuo organizatoriaus nemokumo ir kad keliautojai turi teisę į automatinį sumokėtų sumų grąžinimą, kai čekis jo galiojimo laikotarpiu nepanaudojamas. Organizatoriai gali padidinti čekių patrauklumą, pavyzdžiui, padidindami čekio sumą, palyginti su sumomis, kurias keliautojas turi teisę atgauti. Tokiais atvejais apsauga nemokumo atveju turėtų apsiriboti iš keliautojo gautų mokėjimų suma;
- (17) valstybės narės gali numatyti mechanizmus, kuriais būtų užtikrinama, kad sumokėtos sumos keliautojams būtų grąžinamos pagal teisinius reikalavimus tais atvejais, kai paketai atšaukiami dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių ir kai organizatoriai negali įvykdyti savo įsipareigojimų grąžinti sumokėtas sumas. Siekiant padidinti skaidrumą, jei valstybės narės nustato arba toliau taiko tokius mechanizmus, joms turėtų būti nustatyta pareiga apie tokius mechanizmus informuoti Komisiją ir kitų valstybių narių pagrindinius kontaktinius centrus. Tokie mechanizmai paprastai finansuojami tik iš organizatorių įnašų. Valstybės narės tokius mechanizmus bendrai finansuoti gali tik išimtinėmis aplinkybėmis, jų įvedimas nedarą poveikio Sąjungos nuostatoms dėl valstybės pagalbos;

- (18) dėl daugybės galimų situacijų, dėl kurių gali būti nutraukta kelionės paslaugų paketo sutartis esant neišvengiamoms ir nepaprastoms aplinkybėms, kurios daro didelį poveikį paketo vykdymui, reikia įvertinti kiekvieną konkretų atvejį, pavyzdžiui, atsižvelgiant į tokių aplinkybių pobūdį ir mastą. Turėtų būti aiškiai išdėstyta, kad nutraukti sutartį galima, jei galima pagrįstai tikėtis, kad jos vykdymui didelį poveikį darys neišvengiamos ir nepaprastos aplinkybės;
- (19) COVID-19 pandemijos metu atsirado skirtingų aiškinimų, susijusių su atšaukimo dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių teisėmis, be kita ko, buvo skirtingai aiškinama įspėjimų apie keliones svarba. Todėl tikslinga nurodyti, kad keliautojo gyvenamosios vietos ar išvykimo valstybės narės arba kelionės tikslo šalies valdžios institucijų pateikti oficialūs įspėjimai dėl kelionės tikslo vietos yra svarbūs elementai vertinant sutarties nutraukimo pagrindimą. Taip pat turėtų būti aiškiai išdėstyta, kad rimti apribojimai kelionės tikslo vietoje arba po grįžimo iš kelionės ar atostogų taikomi apribojimai, pavyzdžiui, karantino reikalavimai reikšmingam laikotarpiui, taip pat yra svarbūs vertinant kelionės paslaugų paketo sutarties nutraukimo pagrindimą;
- (20) taip pat reikėtų aiškiai išdėstyti, kad 14 dienų grąžinimo laikotarpis, kuris pradedamas skaičiuoti nutraukus sutartį, taikomas neatsižvelgiant į tai, ar keliautojas konkrečiai prašo grąžinti sumokėtas sumas;
- (21) siekiant užtikrinti veiksmingą ir vienodą keliautojų apsaugą ir vienodas sąlygas organizatoriams, reikėtų numatyti, kad organizatorių apsauga nemokumo atveju apima visus keliautojų arba jų vardu atliktus mokėjimus, įskaitant atvejus, kai paketas nėra visiškai ar iš dalies įvykdytas dėl organizatoriaus nemokumo, ir atvejus, kai keliautojas turėjo teisę į sumokėtų sumų grąžinimą arba gavo čekį iš organizatoriaus iki jo nemokumo;
- (22) siekiant užtikrinti keliautojų apsaugos nemokumo atveju veiksmingumą, turėtų būti numatyta, kad garantija būtų pakankama sumokėtų sumų grąžinimo ir repatrijavimo išlaidoms padengti, kai nemokumas įvyksta tuo metu, kai organizatorius turi didžiausias sumas. Reikėtų atsižvelgti į bet kokių šių sumų padidėjimą dėl didesnio numatomo tam tikru laikotarpiu parduodamų paketų kiekio. Turėtų būti aiškiai išdėstyta, kad valstybės narės turėtų prižiūrėti organizatorių apsaugą nemokumo atveju ir stebėti apsaugos nemokumo atveju teikimo rinką. Prireikus valstybės narės turėtų turėti galimybę reikalauti antro lygio apsaugos, pvz., atsarginio fondo. Tai gali būti svarbu, pavyzdžiui, tais atvejais, kai draudimo liudijimai neužtikrina reikiamo lygio apsaugos. Tokios atsarginės lėšos paprastai turėtų būti finansuojamos tik iš organizatorių įnašų. Reikėtų aiškiai išdėstyti, kad tokias priemones valstybės narės gali bendrai finansuoti tik išimtinėmis aplinkybėmis, ir pakartoti, kad tomis nuostatomis nedaromas poveikis Sąjungos nuostatomis dėl valstybės pagalbos, jei tokios priemonės yra susijusios su valstybės pagalba;
- (23) kalbant apie mokėjimų grąžinimą organizatoriaus nemokumo atveju, grąžinimo laikotarpis turėtų būti papildomai patikslintas, nurodant 3 mėnesius po to, kai keliautojas pateikia prašymui išnagrinėti būtinus dokumentus. Taip pat tikslinga priimti nuostatą, pagal kurią valstybės narės gali reikalauti, kad apsaugą nemokumo atveju įsigytų ne tik organizatoriai, bet ir agentai;
- (24) turėtų būti aiškiai išdėstyta, kad pagrindiniai kontaktiniai centrai yra atsakingi už keitimąsi informacija, susijusia su apsauga nemokumo atveju ir atitinkamais klausimais, įskaitant visus mechanizmus, kuriais užtikrinama, kad už nutrauktas kelionės paslaugų paketo sutartis būtų laiku grąžintos sumokėtos sumos;

- (25) svarbu, kad keliautojai būtų tinkamai informuojami apie savo teises, galėtų suprasti jiems teikiamą informaciją ir prireikus galėtų tą informaciją susirasti. Todėl turėtų būti padaryti tam tikri pakeitimai, susiję su ikisutartine informacija, kelionės paslaugų paketo sutarties turiniu ir standartinėmis informacijos formomis, nustatytomis Direktyvos (ES) 2015/2302 I ir II prieduose. Pavyzdžiui, I priede pateiktose standartinėse informacijos formose turėtų būti nurodytas prekiautojas, atsakingas už sumų, sumokėtų už paketus, kurie vėliau buvo atšaukti, grąžinimą. Teisė be mokesčio nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių turėtų būti pristatyta kartu su galimybe atšaukti paketą sumokant atšaukimo mokestį. Be to, organizatoriai turėtų būti įpareigoti prie sutarties pridėti standartinę informacijos formą, kad keliautojai galėtų ja naudotis po sutarties sudarymo, ir atitinkamų prekiautojų kontaktinius duomenis;
- (26) todėl Direktyva (ES) 2015/2302 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista;
- (27) šios direktyvos tikslo, t. y. prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo kelionės paslaugų paketų srityje ir užtikrinti aukšto lygio ir kuo vienodesnę vartotojų apsaugą šiame sektoriuje, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, todėl laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti;
- (28) šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Visų pirma šioje direktyvoje gerbiama Chartijos 16 straipsnyje nustatyta laisvė užsiimti verslu, kartu užtikrinant aukšto lygio vartotojų apsaugą Sąjungoje, kaip nustatyta Chartijos 38 straipsnyje;
- (29) per penkerius metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo Komisija turėtų pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai jos taikymo ataskaitą. Nors šios direktyvos poveikis kelionių verslo subjektams, be kita ko, labai mažiems, mažiesiems ir vidutiniams organizatoriams, buvo atidžiai įvertintas, šioje ataskaitoje tikslinga atsižvelgti į direktyvos taikymo poveikį labai mažiems, mažiesiems ir vidutiniams organizatoriams. Prireikus prie ataskaitos turėtų būti pateikiami pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Direktyvos (ES) 2015/2302 pakeitimai

Direktyva (ES) 2015/2302 iš dalies keičiama taip:

- (1) 1 straipsnis pakeičiamas taip:

„1 straipsnis

Dalykas

„Šia direktyva siekiama prisidėti prie tinkamo vidaus rinkos veikimo ir aukšto bei kuo vienodesnio vartotojų apsaugos lygio užtikrinimo suderinant tam tikrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų aspektus, susijusius su keliautojų ir prekiautojų sudarytomis sutartimis dėl kelionės paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, taip pat tam tikrus paketų organizatorių ir paslaugų teikėjų sutarčių aspektus“.

- (2) 2 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Ši direktyva taikoma paketams, kuriuos prekiautojai siūlo įsigyti arba parduoda keliautojams, ir susijusių kelionės paslaugų rinkiniams, kuriuos prekiautojai padeda įsigyti keliautojams.

Direktyva taip pat taikoma organizatorių teisėms, kad kelionės paslaugų teikėjai grąžintų sumokėtas sumas, kaip apibrėžta 3 straipsnio 8 punkte, jei paslauga, kuri yra kelionės paslaugų paketo dalis, atšaukiama arba nesuteikiama.

(3) 3 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 2 punktas pakeičiamas taip:

„2. paketas – bent dviejų skirtingų kelionės paslaugų rūšių, kaip apibrėžta 1 punkte, teikiamų tos pačios kelionės ar tų pačių atostogų tikslu, derinys, jeigu:

- (a) tas paslaugas sujungia vienas prekiautojas, be kita ko, keliautojo prašymu arba atsižvelgiant į jo pasirinkimą, prieš sudarant vieną sutartį dėl visų paslaugų, arba
- (b) nepriklausomai nuo to, ar su pavieniais kelionės paslaugų teikėjais yra sudaromos atskiros sutartys, ir:

- i) tos paslaugos perkamos vienoje pardavimo vietoje ir

- jos buvo pasirinktos prieš keliautojui sutinkant mokėti, arba

- kitų rūšių kelionės paslaugos užsakomos per 3 valandas po to, kai keliautojas sutiko sumokėti už pirmąją kelionės paslaugą, arba

- kitų rūšių kelionės paslaugos užsakomos per 24 valandas po to, kai keliautojas sutiko sumokėti už pirmąją kelionės paslaugą, ir jei prieš keliautojui sutinkant sumokėti už pirmąją kelionės paslaugą prekiautojas pakvietė keliautoją vėliau rezervuoti vieną ar daugiau papildomų kelionės paslaugų, arba

- ii) siūlomos, parduodamos arba apmokamos už bendrą ar galutinę kainą, neatsižvelgiant į tai, kad sąskaitos išrašomos atskirai, arba

- iii) reklamuojamos arba parduodamos jas vadinant terminu „paketas“ ar kitu panašiu terminu, arba

- iv) sujungiamos po sutarties, kuria prekiautojas suteikia keliautojui teisę rinktis iš įvairių kelionės paslaugų tipų, sudarymo, arba

- v) perkamos iš atskirų prekiautojų naudojantis susietais internetinio užsakymo procesais, kai keliautojo vardas ir pavardė, mokėjimo duomenys, e. pašto adresas arba kiti keliautojo asmens duomenys iš prekiautojo, su kuriuo sudaryta pirmoji sutartis, perduodami kitam prekiautojui ar kitiems prekiautojams.

Kelionės paslaugų derinys, kurį sudaro ne daugiau kaip vienos rūšies kelionės paslauga, nurodyta 1 punkto a, b ar c papunkčiuose, sujungta su viena ar daugiau turizmo paslaugų, nurodytų 1 punkto d papunktyje, nėra paketas, jeigu pastarosios paslaugos:

- a) nesudaro bent 25 proc. derinio vertės dalies, nėra reklamuojamos kaip esminė derinio dalis ir nėra kitais atžvilgiais esminė derinio dalis arba

- b) pasirenkamos ir įsigijamos tik po to, kai pradėdama teikti viena iš kelionės paslaugų, nurodytų 1 punkto a, b arba c papunkčiuose;“.

- b) 5 punktas pakeičiamas taip:

„5. susijusių kelionės paslaugų rinkinys – įvairių rūšių kelionės paslaugų, kurios nepatenka į 2 punkte pateiktą paketo apibrėžtį, derinys, kai prekiautojas, kuris yra kelionės paslaugos teikimo sutarties šalis ir gauna keliautojo arba jo vardu mokamus mokėjimus, kviečia keliautoją iš kito prekiautojo užsisakyti papildomą kelionės paslaugą tos pačios kelionės ar atostogų tikslu ir kai sutartis dėl papildomos kelionės paslaugos teikimo sudaroma ne vėliau kaip per 24 valandas nuo pirmosios sutarties užsakymo patvirtinimo.

- (4) 5 straipsnio 1 dalis iš dalies keičiama taip:

- a) d punktas pakeičiamas taip:

„d) apmokėjimo tvarką, įskaitant bet kokią sumą ar kainos procentinę dalį, kuri turi būti sumokėta kaip pradinė įmoka, ir likusios sumos mokėjimo pagal 5a straipsnį laiką, arba finansines garantijas, kurias keliautojas turi sumokėti arba suteikti;“;

- b) g punktas pakeičiamas taip:

„informaciją, kad keliautojas, vadovaujantis 12 straipsnio 1 dalimi, gali nutraukti sutartį bet kuriuo metu iki paketo pradžios sumokėdamas tinkamą, pateisinamo dydžio sutarties nutraukimo mokestį arba, kai taikytina, standartinius sutarties nutraukimo mokesčius, kuriuos prašo sumokėti organizatorius, ir kad keliautojas gali nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį dėl neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių, nemokėdamas jokio sutarties nutraukimo mokesčio, kaip nurodyta 12 straipsnio 2 dalyje;“.

- (5) Įterpiamas šis 5a straipsnis:

„5a straipsnis

Mokėjimai

Valstybės narės užtikrina, kad, išskyrus mokėjimus už 3 straipsnio 2 punkto b papunkčio iv punkte apibrėžtus paketus ir paketus, užsakytus likus mažiau kaip 28 dienoms iki paketo pradžios, organizatorius arba, kai taikytina, agentas nereikalautų pradinių mokėjimų, viršijančių 25 proc. visos paketo kainos, ir neprašytų likusio mokėjimo anksčiau nei prieš 28 dienas iki paketo pradžios. Organizatorius arba, kai taikytina, agentas gali prašyti didesnių pradinių įmokų, jei to reikia paketo organizavimui ir vykdymui užtikrinti. Pradinės įmokos gali apimti išankstinius mokėjimus į paketą įtrauktų paslaugų teikėjams ir organizatoriaus arba, atitinkamais atvejais, agento patirtas išlaidas, ypač susijusias su paketo organizavimu ir vykdymu, tiek, kiek tai būtina toms išlaidoms padengti užsakymo metu.“.

- (6) 7 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

- a) 2 dalies b punktas pakeičiamas taip:

„b) informaciją, kad:

- i) organizatorius yra atsakingas už tinkamą visų į sutartį įtrauktų kelionės paslaugų teikimą pagal 13 straipsnį, už bet kokią sumokėtų sumų grąžinimą dėl sutarties nutraukimo ar pakeitimo ir už pagalbos teikimą, jei keliautojas patiria sunkumų pagal 16 straipsnį;

- ii) atitinkamais atvejais keliautojas taip pat gali susisiekti su organizatoriumi per agentą.“
- b) Įterpiama 2a dalis:

„2a. Prie sutarties pridedama I priede nustatyta atitinkama informacijos forma. Sutartyje turi būti aiški nuoroda į minėtą informacijos formą.“.
- (7) 12 straipsnis iš dalies keičiamas taip:
 - (a) 2 dalis pakeičiama taip:

„2. Nepaisant 1 dalies, keliautojas turi teisę nutraukti kelionės paslaugų paketo sutartį iki paketo pradžios, nemokėdamas jokio sutarties nutraukimo mokesčio, jeigu kelionės tikslo vietoje ar visiškai netoli jos, keliautojo gyvenamosios vietos teritorijoje arba išvykimo vietoje atsiranda neišvengiamų ir nepaprastų aplinkybių arba tokios aplinkybės daro poveikį vykimui į kelionės tikslo vietą arba turi didelį poveikį paketo vykdymui. Keliautojas gali nutraukti sutartį, kai galima pagrįstai tikėtis, kad kelionės paslaugų paketo sutarties vykdymui didelį poveikį darys neišvengiamos ir nepaprastos aplinkybės. Jei kelionės paslaugų paketo sutartis nutraukiama pagal šią dalį, keliautojas turi teisę į visų už paketą sumokėtų sumų grąžinimą, bet jam nesuteikiama teisė papildomai gauti žalos atlyginimą.“
 - (b) Įterpiama ši 3a dalis:

„3a. Išvykimo valstybės narės, keliautojo gyvenamosios vietos arba kelionės šalies valdžios institucijų pateikti oficialūs įspėjimai nevykti į tam tikrą kelionės tikslo vietą arba tai, kad kelionės tikslo vietoje arba, grįžus iš kelionės arba atostogų, gyvenamosios vietos arba išvykimo valstybėje narėje keliautojams bus taikomi rimti apribojimai, yra svarbūs elementai, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant, ar sutarties nutraukimas pagal 2 dalį ir 3 dalies b punktą yra pagrįstas.“
 - (c) 4 dalis pakeičiama taip:

„4. Organizatorius grąžina bet kokias sumas, kurias nurodyta grąžinti pagal 2 ir 3 dalis, arba remdamasis 1 dalimi grąžina bet kokias sumas, kurios buvo sumokėtos keliautojo arba jo vardu už paketą, iš jų išskaičiuodamas atitinkamą pateisinamo dydžio sutarties nutraukimo mokestį. Organizatorius nepagrįstai nedelsdamas ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 14 dienų nuo kelionės paslaugų paketo sutarties nutraukimo grąžina keliautojui sumokėtą sumą arba išmoka kompensaciją, neatsižvelgiant į tai, ar keliautojas konkrečiai paprašo grąžinti pinigus.“

Jei valstybės narės nustato arba toliau taiko mechanizmus, kuriais siekiama užtikrinti, kad sumokėtos sumos keliautojams būtų grąžinamos per pirmoje pastraipoje nustatytą laikotarpį po kelionės paslaugų paketo sutarčių nutraukimo pagal 2 ir 3 dalis, jos apie tuos mechanizmus informuoja Komisiją ir kitų valstybių narių pagrindinius kontaktinius centrus, nurodytus 18 straipsnio 2 dalyje. Valstybės narės gali bendrai finansuoti tokius mechanizmus tik išimtinėmis ir tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis ir su sąlyga, kad jie bus patvirtinti pagal Sąjungos valstybės pagalbos nuostatas.
- (8) Įterpiamas šis 12a straipsnis:

„12a straipsnis

Čekiai

1. Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai sutartis nutraukiama pagal 10, 11 arba 12 straipsnius, organizatorius vietoj sumokėtų sumų grąžinimo galėtų suteikti keliautojui galimybę priimti čekį, kuris gali būti naudojamas būsimam paketui.
2. Prieš keliautojui priimant čekį, organizatorius aiškiai ir gerai matomai raštu praneša keliautojui apie:
 - a) tai, kad keliautojas turi teisę atgauti pinigus per 14 dienų ir neprivalo priimti čekio,
 - b) čekio galiojimo laikotarpį ir keliautojų teises, susijusias su čekiais, kaip nustatyta šiame straipsnyje.
3. Siūlomo čekio vertė turi atitikti bent tą sumokėtą sumą, kurią keliautojas turi teisę susigrąžinti. Organizatorius gali pasiūlyti didesnės sumos čekį.
4. Keliautojai teisės į sumokėtų sumų grąžinimą čekio galiojimo laikotarpiu netenka tik tuo atveju, jei jie vietoj pinigų grąžinimo tiesiogiai ir raštu priima čekį. Šalys gali bet kuriuo metu susitarti dėl visiško sumokėtų sumų grąžinimo prieš panaudojant čekį arba prieš pasibaigiant jo galiojimui.
5. Čekių galiojimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 12 mėnesių nuo tos dienos, kai keliautojas priima čekį pagal 4 dalį. Abiem šalims aiškiai ir raštu susitarus, tas laikotarpis gali būti pratęstas vieną kartą iki 12 mėnesių.
7. Jei čekis per jo galiojimo laikotarpį nepanaudojamas, organizatorius kuo greičiau ir ne vėliau kaip per 14 dienų nuo galiojimo laikotarpio pabaigos be išankstinio keliautojo prašymo grąžina čekyje nurodytą sumą.
8. Čekius galima perduoti kitam keliautojui be jokių papildomų išlaidų.
9. Čekiams taikoma keliautojo sumokėtos sumos dydžio apsauga nemokumo atveju, šia apsauga organizatorius pasirūpina pagal 17 straipsnį.

(9) 17 straipsnis pakeičiamas taip:

„17 straipsnis

Apsaugos nemokumo atveju efektyvumas ir aprėptis

1. Valstybės narės užtikrina, kad jų teritorijoje įsisteigę organizatoriai suteiktų visų keliautojo arba jo vardu sumokėtų sumų grąžinimo organizatoriaus nemokumo atveju garantiją. Tai apima atliktų mokėjimų apsaugą, kai paketas visiškai ar iš dalies neįvykdomas dėl organizatoriaus nemokumo arba kai keliautojas turėjo teisę susigrąžinti sumokėtas sumas arba gavo čekį iš organizatoriaus iki jo nemokumo. Čekių atveju garantija suteikiama ne didesnei nei iš keliautojo gautų mokėjimų sumai. Jeigu į kelionės paslaugų paketo sutartį įtraukta atgalinė kelionė, organizatoriai suteikia ir keliautojų repatrijavimo garantiją. Gali būti pasiūlyta tęsti paketą.

Ne valstybėje narėje įsisteigę organizatoriai, kurie parduoda arba siūlo parduoti paketus valstybėje narėje arba bet kuriuo būdu nukreipia tokią veiklą į valstybę narę, įpareigojami suteikti garantiją pagal tos valstybės narės teisę.
2. 1 dalyje nurodyta garantija turi būti veiksminga ir ja padengiamos išlaidos, kurias galima pagrįstai numatyti. Garantija apima keliautojų arba jų vardu už paketus atliktų mokėjimų sumas, atsižvelgiant į laikotarpio nuo bet kokių mokėjimų gavimo iki paketų įvykdymo trukmę, taip pat į numatomas repatrijavimo išlaidas organizatoriaus nemokumo atveju. Garantijos turi

pakakti sumokėtų sumų grąžinimo ir, kai taikytina, repatrijavimo bei čekių išlaidoms bet kuriuo metu padengti. Nustatant garantijos mastą atsižvelgiama į laikotarpius, kai organizatoriai turi didžiausias mokėjimų sumas, ir į bet kokius paketų pardavimo apimties pokyčius.

3. Siekdamas užtikrinti veiksmingą apsaugą nemokumo atveju, valstybės narės prižiūri jų teritorijoje įsisteigusių organizatorių apsaugos nemokumo atveju priemones, stebi apsaugos nemokumo atveju teikimo rinką ir prireikus gali reikalauti antro lygio apsaugos. Valstybės narės tokias priemones gali bendrai finansuoti tik išimtinėmis ir tinkamai pagrįstomis aplinkybėmis ir su sąlyga, kad bendras finansavimas bus patvirtintas pagal Sąjungos valstybės pagalbos nuostatas.
4. Apsauga organizatoriaus nemokumo atveju suteikiama keliautojams nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, išvykimo vietos ar paketo įsigijimo vietos ir nepriklausomai nuo to, kurioje valstybėje narėje yra įstaiga, atsakinga už apsaugą nemokumo atveju.
5. Jeigu organizatoriaus nemokumas daro poveikį paketo vykdymui, garantija suteikiama nemokamai siekiant užtikrinti, kad keliautojai būtų repatrijuoti ir prireikus būtų finansuojamas apgyvendinimas iki repatrijavimo.
6. Mokėjimai, kuriems turėjo poveikį organizatoriaus nemokumas, be nepagrįsto delsimo grąžinami keliautojui pateikus prašymą ir ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo tos dienos, kai keliautojas pateikia prašymui išnagrinėti būtinus dokumentus.
7. Kai tai pateisinama pagal agentų gautus mokėjimus, valstybės narės gali reikalauti, kad, neatsižvelgiant į 13 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, ne tik organizatoriai, bet ir agentai įsigytų apsaugą nemokumo atveju.“

(10) 18 straipsnio 2 dalis pakeičiama taip:

„2. Valstybės narės paskiria pagrindinius kontaktinius centrus, kad palengvintų skirtingose valstybėse narėse veikiančių organizatorių administracinį bendradarbiavimą ir priežiūrą ir keistųsi informacija apie apsaugą nemokumo atveju ir visus mechanizmus, įdiegtus siekiant užtikrinti už nutrauktas kelionės paslaugų paketo sutartis sumokėtų sumų grąžinimo veiksmingumą. Valstybės narės tų kontaktinių centrų kontaktinius duomenis pateikia visoms kitoms valstybėms narėms ir Komisijai.

(11) 19 straipsnis pakeičiamas taip:

„19 straipsnis

Susijusių kelionės paslaugų rinkinių apsauga nemokumo atveju ir informacijos teikimo reikalavimai

1. Susijusių kelionės paslaugų rinkinių, apibrėžtų 3 straipsnio 5 punkte, atveju valstybės narės užtikrina, kad prekiautojai, kviečiantys keliautojus sudaryti sutartį dėl kitos rūšies kelionės paslaugų, suteiktų visų iš keliautojų gautų mokėjimų grąžinimo garantiją. Jeigu tokie prekiautojai yra atsakingi už keliautojo atgalinę kelionę, garantija apima ir keliautojo repatrijavimą. 17 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, 17 straipsnio 2–6 dalys ir 18 straipsnis taikomi *mutatis mutandis*.

2. Pakviesdamas keliautoją sudaryti sutartį dėl kitos rūšies kelionės paslaugų, prekiautojas, įskaitant atvejus, kai jis nėra įsisteigęs valstybėje narėje, tačiau bet

koku būdu nukreipia tokią veiklą į valstybę narę, keliautojui pateikia II priede nustatytą tinkamai užpildytą atitinkamą standartinę informacijos formą. Forma pateikiama aiškiai ir gerai matomai.

3. Kai prekiautojai nesilaiko šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų reikalavimų, taikomos 9 ir 12 straipsniuose ir IV skyriuje nustatytos teisės ir pareigos, kiek tai susiję su kelionės paslaugomis, įtrauktomis į susijusių kelionės paslaugų rinkinį.

4. Kai sudaromas susijusių kelionės paslaugų rinkinys, prekiautojas, kuris sudaro sutartį dėl kitos rūšies kelionės paslaugų, apie tai informuoja prekiautoją, kuris pakvietė keliautoją sudaryti tokią sutartį.

(12) 22 straipsnis pakeičiamas taip:

„22 straipsnis

Organizatorių teisė į žalos atlyginimą ir teisė į sumokėtų sumų grąžinimą

1. Tais atvejais, kai organizatorius arba, vadovaujantis 13 straipsnio 1 dalies antra pastraipa arba 20 straipsniu, agentas atlygina žalą, sumažina kainą arba įvykdo kitas jam šia direktyva nustatytas pareigas, valstybės narės užtikrina, kad organizatorius arba agentas turėtų teisę reikalauti žalos atlyginimo iš bet kurios trečiosios šalies, kuri prisidėjo sukeliant įvykį, dėl kurio teko atlyginti žalą, sumažinti kainą ar vykdyti kitas pareigas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai paslaugų teikėjas atšaukia paslaugą, kuri yra paketo dalis, arba jos nesuteikia, tas paslaugų teikėjas per 7 dienas organizatoriui grąžintų visus organizatoriaus už paslaugą atliktus mokėjimus. 7 dienų laikotarpis pradedamas skaičiuoti kitą dieną po paslaugos atšaukimo arba tą dieną, kurią turėjo būti suteikta paslauga, atsižvelgiant į tai, kuri data yra ankstesnė.“

(13) I priedas pakeičiamas šios direktyvos I priedo tekstu.

(14) II priedas pakeičiamas šios direktyvos II priedo tekstu.

2 straipsnis

Komisijos ataskaitos ir peržiūra

Ne vėliau kaip [penkeri metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo] Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia šios direktyvos taikymo ataskaitą. Šioje ataskaitoje taip pat atsižvelgiama į poveikį labai mažiems, mažiesiems ir vidutiniams organizatoriams.

Prireikus prie ataskaitos pridedami pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.

3 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės iki [18 mėnesių nuo šios direktyvos įsigaliojimo] priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Tas nuostatas jos taiko nuo [6 mėnesiai po perkėlimo į nacionalinę teisę termino].

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

4 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

5 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė